

UNIVERSIDAD DE UTRECHT
FACULTAD HUMANIDADES

Universiteit Utrecht

MAESTRÍA COMUNICACIÓN INTERCULTURAL

**La omisión de la imagen
estereotípica positiva en la
promoción de Nicaragua por el
sector turístico holandés**

Un estudio comparativo entre diferentes agencias y organizaciones turísticas

Anne van de Plasse

Número de estudiante: 5490820

SUPERVISOR: Prof. Dr. Helena Houvenaghel
SEGUNDO LECTOR: Dr. Sergio Baauw
FECHA: EL 11 DE ABRIL DE 2016

ÍNDICE

0.	Resumen.....	3
1.	Introducción	4
1.1.	Punto de partida y Estado de la cuestión	4
1.2.	Marco teórico	7
1.3.	Descripción del corpus	10
2.	Análisis.....	14
2.1.	Metodología comparativa	14
2.2.	Los estereotipos en las páginas web del sector turístico	16
2.3.	Las reacciones del sector turístico en las entrevistas	26
3.	Conclusión	34
3.1.	Resultados - Discusión - Reflexión.....	34
3.2.	Perspectivas para el futuro	39
4.	Bibliografía	40
	Anexos	41
	Anexo 1. Handleiding voor het efficiënt promoten van reizen naar Nicaragua	41
	Anexo 2. Entrevistas agencias de viajes	49
	Anexo 2.1. Entrevista con Djoser	49
	Anexo 2.2. Entrevista con Fox Reizen.....	52
	Anexo 2.3. Entrevista con Koningaap	55
	Anexo 2.4 Entrevista con Kras Reizen	58
	Anexo 2.5 Entrevista con Sapa Pana Travel	61
	Anexo 2.6 Entrevista con Sawadee	64
	Anexo 2.7 Entrevista con Shoestring	67
	Anexo 2.8 Entrevista con SNP.....	70
	Anexo 3. Entrevistas agencias que ofrecen trabajo voluntario	74
	Anexo 3.1. Entrevista con Activity International	74
	Anexo 3.2. Entrevista con JOHO.....	78
	Anexo 3.3. Entrevista con Spanish Language Travels	82

0. Resumen

En marzo de 2015 fui a Centroamérica, primero a Costa Rica y luego a Nicaragua. Antes de mi viaje mucha gente era muy entusiasta sobre Costa Rica, pero sobre Nicaragua tenían muchas preocupaciones. Según ellos, sería un país inseguro y peligroso, sobre todo para una chica que iba a viajar sola. Son los estereotipos con que cada persona se confronta cuando quiere viajar a Nicaragua. Por eso vamos a investigar la imagen de Nicaragua construida por el sector turístico holandés, ya que mediante la información que uno encuentra en la red (ofrecida por las agencias de viajes), uno decide si realmente va a Nicaragua o si elige por otro país. Holliday (2010) describe los estereotipos como una clasificación social de determinados grupos y personas, que implícitamente o explícitamente representa un conjunto de valores, juicios y suposiciones en cuanto a su comportamiento, características o historia. Sobre Centroamérica existen tanto estereotipos negativos como estereotipos positivos. Según Villamor Vargas (2010), los estereotipos positivos se clasifican en las siguientes categorías: la riqueza natural, la riqueza cultural y el clima agradable. Los estereotipos negativos se clasifican en: la suciedad, la pobreza y la inseguridad.

Partiendo de los estereotipos, nos centraremos en la siguiente pregunta de investigación: ¿Cómo reacciona el sector turístico a los estereotipos de Nicaragua? Analizaremos esta pregunta mediante unas subpreguntas: ¿Qué es lo que las agencias de viajes y organizaciones que ofrecen trabajo voluntario hacen con los estereotipos? ¿Los afirman o contradicen? ¿Y cómo lo hacen? La primera hipótesis será la siguiente: las agencias de viajes contradicen los estereotipos negativos, rebatiendo la imagen negativa de Nicaragua. También afirman y/o ponen énfasis en los estereotipos positivos. La segunda hipótesis será: las organizaciones que ofrecen trabajo voluntario también enfatizan los estereotipos positivos, pero no desechan completamente los estereotipos negativos como las agencias de viajes.

Realizamos esta investigación mediante un estudio comparativo en que comparamos las agencias de viajes y las organizaciones que ofrecen trabajo voluntario. Primero, comparamos las páginas web de las agencias de viajes y organizaciones que ofrecen trabajo voluntario. Después hacemos las entrevistas incógnitas con las agencias y las organizaciones. Elaboramos dos entrevistas en que adaptamos las preguntas a la experiencia, es decir: viajar o hacer trabajo voluntario. En tercer lugar, analizaremos los resultados y finalmente vamos a responder a la pregunta de investigación. En las conclusiones, formulamos también unas recomendaciones que han resultado en una guía práctica. La guía práctica está dirigida al sector turístico holandés con el fin de mejorar su estrategia publicitaria para Nicaragua, cuya imagen estereotípica es bastante negativa en Holanda.

1. Introducción

1.1. Punto de partida y Estado de la cuestión

La tesina que vamos a elaborar tratará de Nicaragua. La identidad nacional de Nicaragua:

Está determinada por un conjunto de elementos históricos, económicos, sociales, políticos y culturales propios de una población que comparte tradiciones y rasgos similares de orden étnico, lingüístico, religioso y sociocultural. (Libro de la Defensa Nacional de Nicaragua)

Aunque la identidad contiene aspectos permanentes que se aplican a todos los nicaragüenses, la identidad es dinámica, porque siempre está en evolución. Unos aspectos permanentes podrían ser el territorio, la bandera y el escudo nacional. La identidad de Nicaragua también es el resultado del encuentro de diferentes culturas ya que en la costa Caribe de Nicaragua vivieron los ingleses y en el resto del país se nota la herencia cultural de España a causa de la dominación colonial española. Nicaragua también es una nación de poetas (por ejemplo Rubén Darío), por eso el prototipo de Nicaragua está expresado en las gestas heroicas de sus héroes (entre ellos José Dolores Estrada, Andrés Castro y José Santos Zelaya).

Mientras que hemos hablado sobre la identidad de Nicaragua, para esta tesina vamos a concentrarnos en la imagen de Nicaragua que se proyecta en el sector turístico: analizaremos cómo el sector turístico holandés reacciona a los estereotipos de Nicaragua. Antes de mencionar lo que ya se han escrito sobre este tema, explicamos los términos relevantes, es decir: la imagen, la percepción y el estereotipo.

Cuando hablamos sobre la imagen de algo o alguien, hablamos sobre la imagología. Según Beller & Leersen (2007) es un neologismo técnico que se aplica a la investigación en el ámbito de nuestras imágenes mentales del 'otro' y de nosotros mismos. La imagología no es una forma de sociología, ya que no se dirige a entender una sociedad, sino a entender un discurso. La nacionalidad representada está siluetada en el contexto del discurso que representa la nacionalidad. Por lo tanto, los imagologistas se interesan por la dinámica entre las imágenes, es decir: la hetero-imagen (que caracteriza el otro) y la auto-imagen (que caracteriza la identidad de sí mismo). En esta tesina, la nacionalidad representada sería Nicaragua y el discurso la información ofrecida por las agencias de viajes y las organizaciones que ofrecen trabajo voluntario.

Gordoa (2007) menciona la definición de la imagen según la enciclopedia, que es "la figura, representación, semejanza y apariencia de una cosa", lo que significa que existen las cosas y además su imagen. Sin embargo, no quiere decir que la imagen sea fiel a la cosa original y además puede

conllevar el riesgo de no comunicar la totalidad de la realidad. Por ejemplo: una foto no siempre refleja cómo es una persona en la realidad. Según Gordo (2007), en los estudios sobre la imagología se diferencian tres tipos de imágenes mentales: las primeras corresponden a la retención en la mente de lo percibido y su capacidad de reproducirlo de manera más o menos exacta, o sea una especie de memoria visual o fotográfica. Las segundas se refieren a la capacidad de crear imágenes, es decir la capacidad de imaginar. Por último, las terceras que una vez son conformadas en el proceso físico- psicológico, pueden producir efectos en la conducta de un individuo. Estas imágenes mentales pueden influir en las preferencias y las decisiones de la gente. También conecta otra definición con la imagen y es la percepción, porque imagen es percepción. Según Gordo (2007) percepción es "la sensación interior que resulta de una impresión hecha en nuestros sentidos". Significa que la percepción es captada por una persona como resultado de experiencias y estímulos. Desde la percepción se crea la imagen.

Según Holliday (2010), dentro de una imagen de algo o alguien existen estereotipos lo que describe como una clasificación social de determinados grupos y personas, que implícitamente o explícitamente representa un conjunto de valores, juicios y suposiciones en cuanto a su comportamiento, características o historia.

A continuación trataremos la literatura que ya existe sobre nuestro tema. En cuanto a la imagen de Centroamérica en Europa ya existe literatura. Villamor Vargas (2010) hizo un estudio que consiste en la elaboración de un análisis de la imagen del destino Centroamérica como multidesino y multiproducto turístico así como, en particular, la de cada uno de los países que la componen: Belice, Costa Rica, El Salvador, Guatemala, Honduras, Nicaragua y Panamá. Todo ello considerando, tanto la imagen en la mente del consumidor potencial (clientes usuarios de viajes vacacionales de larga distancia), como también la imagen percibida en el canal de comercialización (agencias de viajes y tour operadores). En este estudio se explica que existen tanto estereotipos positivos de Centroamérica como estereotipos negativos. Los estereotipos positivos se clasifican en las siguientes categorías: la riqueza natural (la naturaleza y los animales), la riqueza cultural (la historia colonial) y el clima agradable. Los estereotipos negativos se clasifican en las categorías: la suciedad, la pobreza y la inseguridad (Villamor Vargas, 2010). La inseguridad contiene la violencia, la corrupción y el machismo. Elementos que concuerdan con nuestro estudio son la imagología y el sector turístico, pero nosotros queremos realizar un estudio sobre la imagen de un país específico. La clasificación de los estereotipos sí vamos a utilizar como punto de partida para nuestro estudio.

El enfoque de nuestra investigación será la imagen estereotípica de Nicaragua y Berríos Zepeda (2015) ya realizó una investigación con el objetivo de analizar el concepto de imagen percibida de Nicaragua, sus dimensiones, medición y principales aplicaciones en el área de Turismo.

Esta investigación corresponde más a la nuestra, pero se trata de la imagen percibida por los turistas de Europa, Estados Unidos y Canadá y no de la imagen construida por el sector turístico holandés.

Concluyendo, todavía no existe literatura sobre la imagen de Nicaragua que se proyecta en el sector turístico en los Países Bajos. Este hueco analizaremos en esta tesina. Puesto que la imagen turística de un destino presenta una gran importancia por su influencia en la elección del mismo, es esencial que las agencias de viajes y las organizaciones que ofrecen trabajo voluntario promuevan una imagen positiva de un país si quieren incrementar su demanda turística. Además es esencial que el sector turístico sea consciente de la manera en que promueve un país, en este caso Nicaragua. Visto que la ventaja competitiva de un país no sólo consiste de los aspectos atractivos que posee el país, sino también en la capacidad de comunicar y transmitir estos aspectos. O sea, la manera en la gente percibe la imagen de Nicaragua depende de cómo el sector turístico presenta este país. Con esta tesina queremos contribuir a la mejor comprensión del aspecto imagológico que el sector turístico debe tener en cuenta cuando hace publicidad para países que tienen mala fama en Holanda. Realizamos esta tesina enfocándonos en las reacciones a los estereotipos, tanto por las agencias de viajes como las organizaciones que ofrecen trabajo voluntario.

En el siguiente apartado exponemos la teoría relevante en cuanto a nuestro tema. A continuación describimos el corpus. Después mostramos el análisis realizado y los resultados. Por último ofrecemos las conclusiones, reflexiones y damos consejos para investigaciones en el futuro.

1.2. Marco teórico

La imagología es una teoría fundamental en esta investigación y por lo tanto empezamos exponiendo más en detalle la definición que hemos tocado antes de esta teoría:

El estudio de las imágenes, los prejuicios, los clichés, estereotipos y, en general, de las opiniones sobre otros pueblos y culturas que la literatura transmite, desde el convencimiento de que estas imágenes, tal como se definen comúnmente, tienen una importancia que excede el mero dato literario o el estudio de las ideas y de la imaginación artística de un autor; por tanto, el objetivo actual de la imagología sería revelar el valor ideológico y político que puedan tener ciertos aspectos de una obra literaria en tanto que condensan las ideas que el autor comparte con su medio social y cultural, al mismo tiempo que cuestionan la propia identidad cultural, en una relación dialógica en que identidad y alteridad se presuponen como algo más que un tema. (Martí, 2005, citado por Pérez Gras, 2013)

Después de haber visto la definición de la imagología, continuamos exponiendo diferentes enfoques: Zivancevic Sekerus (2004) señala la importancia de la imagología, explicando que revela la relación entre el texto y la interacción con el contexto. La imagología no intenta describir una nacionalidad, sino cómo se describe esta nacionalidad. Cuando describimos una nacionalidad, nunca podemos ser totalmente objetivos, siempre la describimos de manera subjetiva. El estudio de Zivancevic Sekerus (2004) demuestra otra posibilidad de la imagología que no hemos tratado hasta ahora: crear consciencia sobre las representaciones del Otro, o sea la otra nacionalidad. Ella desarrolló un curso para la universidad de Novi con el fin de avisar los estudiantes para los malos hábitos en la representación del Otro y mostrar cómo funcionan los mecanismos que se suele poner en marcha cuando alguien narra sobre la otra nacionalidad. Durante el curso los estudiantes discutían sobre varios temas: cómo el Oriente ve al Occidente, identidad nacional y regional, etcétera. Al final Zivancevic Sekerus (2004) escribió un libro lo que para ella es la evidencia de que la educación es uno de los principales campos de producción y reproducción cultural y un entorno en que se puede debatir sobre estas producciones y reproducciones.

Stokvis (1997) nos cuenta sobre el papel de los estereotipos dentro de la imagología. Los estereotipos proceden de los sentimientos de 'nosotros' hacia los paisanos y de 'ellos' hacia los extranjeros (personas ajenas), lo que puede llevar al aprecio de la propia población y a un desprecio de la otra población basándose en hechos del pasado. La valoración positiva o negativa de una población se refleja en los estereotipos que a su vez se resigna de información incompleta o incluso

ficticia. Los estereotipos también proceden del proceso de la percepción (ya vimos cómo se define la percepción en el estado de la cuestión): al percibir un fenómeno tan complejo como una población, el observador tiende a simplificar la imagen, exagerando las diferencias entre la otra población y la suya. Mientras se acentúan las diferencias entre nacionalidades, se reducen las diferencias dentro de una nacionalidad. De ahí proviene la categorización de paisanos ('nosotros') y extranjeros ('ellos'). Esta categorización puede ser acompañada de discriminación y prejuicios. A los extranjeros se atribuye el comportamiento inadecuado, ya que los paisanos son más familiares y por lo tanto son juzgados más positivos. Los estereotipos y los prejuicios, aunque sean establecidos en otros tiempos y otras circunstancias, pueden tener una cierta durabilidad. Es porque no son el resultado de la percepción sino que influyen en la percepción y ayudan a confirmar la propia identidad nacional. En otras palabras, cuando hablamos de estereotipos hay que tener en cuenta el proceso de la percepción.

La representación del Otro también desempeña un papel importante en el turismo y en concreto en los relatos de viajes. En cada relato se establece una comparación y según Pérez Gras (2013) siempre se encuentra elementos extranjeros, pero la comparación no necesariamente tiene que ser entre dos culturas distintas. Las clasificaciones en este terreno son un peligro según Pageaux (1994) citado por Pérez Gras (2013), porque convierten el relato en un inventario de imágenes y/o estereotipos. Así que Pageaux (1994) propone un análisis que se concentra en tres componentes: el lexical, estructural y las condiciones de producción textual. En primer lugar, el análisis lexical trata de palabras que construyen los estereotipos, pero también los señales implícitos, ya que son más poderosos para la construcción de la imagen del Otro (las hetero- imágenes), pero también de sí mismo (las auto- imágenes). A continuación, el análisis estructural se centra en elementos que estructuran el relato, por ejemplo los contrastes (Yo vs. el Otro). Por último, el análisis de las condiciones de producción textual se dirige al autor y al contexto del texto. Mediante este análisis se puede reconstruir las representaciones que encontramos en los textos.

El punto de vista de Pageaux guarda relación con lo de Gordoia (2007) puesto que el último también menciona los señales explícitos e implícitos, pero Gordoia los llama estímulos. Los estímulos, que recibimos a través de los sentidos, generan las percepciones que llevan a las imágenes mentales y nos estimulan a actuar. Gordoia (2007) distingue tres categorías de estímulos: primero los estímulos verbales, que son las palabras escritas u orales que recibimos por cualquier medio. Cuando hablamos de palabras escritas, también influyen elementos como el color y la forma de las letras y en cuanto a las palabras orales también el tono y el volumen de la voz son estímulos. La segunda categoría son los estímulos no verbales que son el contrario de la primera categoría ya que se comunican sin palabras. En otras palabras, son los estímulos visuales y olfativos y por lo tanto son múltiples. Como notamos, estas dos categorías se coinciden parcialmente porque se puede clasificar el color de

palabras escritas como un estímulo visual, pero visto que son las palabras que generan la imagen debemos clasificarlas como estímulo verbal. La tercera y última categoría son los estímulos mixtos, que generan la imagen mediante una combinación de estímulos verbales y no verbales. Normalmente los no verbales son más perceptibles, pero modifican a los verbales apoyándolos o contradiciéndolos.

Concluyendo, los estímulos recibidos generarán las percepciones que se traducirán en las imágenes. Cuando percibimos a una persona y la percepción se convierte en una imagen, esta imagen se transforma en lo que llamamos la identidad de esta persona. Gordoia (2007) explica que se forma la identidad por la esencia y la apariencia y que por lo tanto existen un fondo y una forma. Necesitamos los dos para crear una imagen y luego la identidad. Siempre hay que tener en cuenta de que crear una imagen no es un acto, sino un proceso con el fin de armonizar el fondo y la forma de una persona intentando identificar la persona positivamente. Resumiendo las definiciones que hemos visto anteriormente: "La imagen es percepción que se convierte en la identidad y con el tiempo en la reputación" (Gordoia, 2007, p 39). La opinión que uno tiene sobre una persona o cosa se define como la reputación. La imagen de una empresa por ejemplo es lo que atrae a sus clientes o consumidores, pero la reputación es la explicación por qué los clientes vuelven. Hoy en día las empresas y organizaciones prestan mucha atención a este aspecto, porque se dan cuenta de que es lo que se separan de otras empresas.

No sólo las personas o las empresas tienen una imagen y reputación, sino también los países y ya hemos visto que la imagen de Nicaragua es parcialmente negativa por los estereotipos negativos que existen de este país. Por eso vamos a analizar las reacciones del sector turístico holandés a estos estereotipos.

1.3. Descripción del corpus

El corpus de esta tesina consta de unas agencias de viajes y organizaciones que ofrecen trabajo voluntario. Las agencias y organizaciones están situadas en los Países Bajos. Hemos usado la información que las agencias y organizaciones ofrecen en sus páginas web y para completar el corpus hemos realizado entrevistas incógnitas con las agencias y organizaciones. Hemos optado por las entrevistas incógnitas, por el motivo de querer respuestas auténticas en lugar de respuestas convenientes. Así que no dijimos que la información iba a ser la base para una tesina de máster. Actuamos como si quisiéramos hacer un viaje a Nicaragua por primera vez. Explicamos que ya habíamos buscado información sobre el país en la red, pero que nos gustaría obtener más información antes de decidir si realmente queríamos emprender el viaje a Nicaragua.

Las agencias de viajes que hemos entrevistado son: Djoser, Fox Reizen, Koningaap, Kras Reizen, Sapa Pana Travel, Sawadee, Shoestring y SNP. Las agencias que ofrecen trabajo de voluntario que hemos entrevistado son: Activity International, JOHO y Spanish Language Travels. A continuación ofrecemos más información sobre cada agencia u organización.

	Djoser	Fox Reizen	Koningaap	Kras Reizen
Logotipo				
Cadena o no	Una sola oficina	Una cadena	Una sola oficina	Dos oficinas
Ubicación de la oficina (s)	Leiden	Por todo el país. La oficina principal está situada en Hoofddorp	Duivendrecht	Ammerzoden y Alkmaar
Grupo meta	Personas a que les gusta viajar de manera activa con una actitud deportiva	Personas que buscan experiencias extraordinarias y quieren conocer la cultura auténtica	Personas flexibles y abiertas que les interesa por la belleza que el mundo nos ofrece	Personas que quieren viajar desde un punto de vista cristiano
Destino de los viajes	Todo el mundo	Todo el mundo	Todo el mundo	Todo el mundo
Especialista de América Latina	No	No	Sí	Sí
Compañía del	Individual, en	Individual, en	Individual, en	Individual, en

viaje	grupo, con niños	grupo, con niños	grupo, con niños	grupo, con niños
Medios de publicidad	Facebook, Página web, You Tube	Instagram, Facebook, Página web, Twitter, You Tube	Facebook, Página web, Twitter, You Tube	Facebook, Página web, Twitter, You Tube

Tabla 1: Agencias de viajes

	Sapa Pana Travel	Sawadee	Shoestring	SNP
Logotipo				
Cadena o no	Una sola oficina	Una sola oficina	Una sola oficina	Una sola oficina
Ubicación de la oficina (s)	's- Hertogenbosch	Ámsterdam	Duivendrecht	Nijmegen
Grupo meta	Personas que quieren un viaje totalmente personalizado	Personas que buscan un viaje sostenible y libertad	Personas a que les gustan viajes aventureros	Personas a que les gustan la naturaleza, autenticidad y tranquilidad
Destino de los viajes	América Latina, el Caribe y Antártica	Todo el mundo	Todo el mundo	Todo el mundo
Especialista de América Latina	Sí	Sí	Sí	Sí
Compañía del viaje	Individual (o en pareja)	Individual, en grupo	Individual, en grupo, con niños	Individual, en grupo, con niños
Medios de publicidad	Facebook, Página web, Pinterest, Twitter	Facebook, Página web, Twitter, You Tube	Facebook, Página web, Twitter, You Tube	Facebook, Página web, Twitter

Tabla 2: Agencias de viajes

	Activity International	JOHO	Spanish Language Travels
Logotipo			
Cadena o no	Una sola oficina	Una cadena	Una sola oficina
Ubicación de la oficina (s)	Ede	Por todo el país. La oficina principal está situada en La Haya	Virtual
Grupo meta	Personas que prefieren otra manera de viajar	Personas que quieren contribuir al mundo	Personas que tienen entre 18 y 65 años
Destino del trabajo voluntario	Todo el mundo	Todo el mundo	América Latina
Especialista de América Latina	Sí	Sí	Sí
Compañía del viaje	Individual , en grupo	Individual, en grupo	Individual, en grupo
Servicios adicionales (además del trabajo voluntario)	Cursos de español, prácticas, au pair, irse de mochilero, estudiar en el extranjero	Cursos de español, irse de mochilero	Cursos de español, prácticas, au pair, irse de mochilero, estudiar y trabajar en el extranjero, emigrar e inmigrar
Medios de publicidad	Facebook, LinkedIn, Página web, Twitter, Waarbenjij.nu, You Tube	Facebook, Página web, You Tube	Facebook, LinkedIn, Página web, Twitter

Tabla 3: Organizaciones que ofrecen trabajo voluntario

Hemos optado deliberadamente por entrevistas semiestructuradas, porque unos temas eran esenciales para llevar este análisis a cabo, pero al mismo tiempo era importante que hubiera libertad para el entrevistado de contar y explicarse. Según Baarda et al. (2012, p 15) llamamos a todas las entrevistas no completamente estructuradas 'entrevistas abiertas', cuyas ventajas principales son que se puede obtener una gran cantidad de información y la oportunidad de seguir preguntando cuando sea necesario. Una entrevista abierta se parece como si fuera una conversación cotidiana y dinámica, visto que el entrevistador puede hacer preguntas para descubrir la opinión del entrevistado. En nuestro caso queríamos descubrir la opinión en cuanto a los aspectos positivos y negativos de Nicaragua.

Con la mayoría de las agencias y organizaciones hemos fijado una cita para poder hablar con el especialista de América Latina. De esta manera, ya sabían que teníamos bastantes preguntas y dudas en cuanto al viaje o en cuanto a la estancia para hacer trabajo voluntario. Como la experiencia de viajar es distinta a la experiencia de hacer trabajo voluntario, hemos adaptado las entrevistas a la experiencia. Las personas que hacen el trabajo voluntario, tienen la libertad durante su tiempo libre de viajar a otros lugares en Nicaragua. Al contrario, las personas que hacen un viaje con una agencia no tienen tanta libertad visto que muchos viajes son totalmente organizados y por lo tanto en cierto modo inamovibles. Hemos realizado todas las entrevistas por teléfono y mientras tanto apuntamos las respuestas. Se encuentran las entrevistas en el anexo.

2. Análisis

2.1. Metodología comparativa

En esta tesina se estudian las reacciones a los estereotipos de Nicaragua con un estudio comparativo. Las páginas web y las entrevistas han servido como la base de nuestro análisis. Los entrevistados son las agencias de viajes y las organizaciones que ofrecen trabajo voluntario que hemos mencionado anteriormente. La pregunta de investigación es: ¿Cómo reacciona el sector turístico a los estereotipos de Nicaragua? Responderemos a esta pregunta mediante unas subpreguntas: ¿Qué es lo que las agencias de viajes y los viajeros hacen con los estereotipos? ¿Los afirman o contradicen? ¿Y cómo lo hacen? A continuación mostramos de nuevo las hipótesis que ya hemos mencionado en la introducción:

1. Las agencias de viajes contradicen los estereotipos negativos, rebatiendo la imagen negativa de Nicaragua. También afirman y/o ponen énfasis en los estereotipos positivos.
2. Las organizaciones que ofrecen trabajo voluntario también enfatizan los estereotipos positivos, pero no desechan completamente los estereotipos negativos como las agencias de viajes.

Hemos elaborado estas dos hipótesis, porque pensamos que habrá una diferencia en la manera de que las agencias y las organizaciones promocionan los viajes y los trabajos voluntarios. Pensamos que las agencias de viajes quieren representar Nicaragua como una buena elección para el destino de vacaciones y así vender más viajes. Al contrario, creemos que las organizaciones que ofrecen trabajo voluntario quieren subrayar la importancia del trabajo voluntario en Nicaragua y por lo tanto tienen que afirmar algunos aspectos negativos.

En la comparación tratamos los fragmentos y las respuestas que tienen que ver con los estereotipos de Nicaragua, es decir por un lado los estereotipos negativos: la suciedad, la pobreza y la inseguridad (la violencia, la corrupción y el machismo) y por otro lado los estereotipos positivos: la riqueza natural (la naturaleza y los animales), la riqueza cultural (la historia colonial) y el clima agradable. Seleccionamos los fragmentos en que se ofrece información en cuanto a estos aspectos y veremos si afirman o contradicen los estereotipos.

En primer lugar, dividimos nuestro análisis en dos partes: la parte A será el análisis de las páginas web y la parte B será el análisis de las entrevistas. Segundo, dividimos cada parte en dos categorías: los estereotipos negativos y los estereotipos positivos para analizar qué se comunica en

cuanto a los aspectos negativos y positivos de Nicaragua. En tercer lugar, teniendo en cuenta las dos hipótesis, dividimos las dos categorías en dos subcategorías: primero veremos lo que las agencias de viajes comunican sobre los estereotipos negativos y después lo que las organizaciones que ofrecen trabajo voluntario comunican. De esta manera, se pone en claro si efectivamente existe una diferencia en la manera de promocionar Nicaragua como destino de vacaciones o estancia para trabajo voluntario. Al terminar el análisis de los estereotipos negativos, repetimos lo mismo para los estereotipos positivos. Mantenemos esta estructura tanto para el análisis de las páginas web como el análisis de las entrevistas.

2.2. Los estereotipos en las páginas web del sector turístico

En este apartado analizaremos las páginas web de las agencias de viajes y organizaciones que ofrecen trabajo voluntario. Clasificaremos los fragmentos de las páginas web dividiéndolos en dos categorías, es decir los **estereotipos negativos** y los **estereotipos positivos**. Empezamos con la información ofrecida por las agencias de viajes en cuanto a los estereotipos negativos y después por las organizaciones que ofrecen trabajo voluntario. A continuación lo repetimos con los estereotipos positivos.

2.2.1. ESTEREOTIPOS NEGATIVOS

La suciedad:

Cuando comparamos las páginas web notamos inmediatamente que casi todas las agencias nos aconsejan no beber el agua del grifo en Nicaragua. Sólo Djoser y Sapa Pana Travel no ponen nada sobre el agua del grifo en su página web, pero las otras agencias dicen que es mejor comprar agua mineral en el supermercado para evitar problemas intestinales. Incluso al pedir una bebida con cubitos de hielo hay que preguntar si el agua es purificada, porque es posible que haya gérmenes patógenos en el agua del grifo. También guarda relación con los zumos de frutas (frescas), ya que se suelen mezclar estos zumos con agua o leche, lo que también podría llevar a problemas intestinales. SNP nos cuenta que la mayor razón por qué los turistas se ponen enfermos (diarrea por ejemplo) en Nicaragua es por la comida y la bebida. Por esa razón se aconseja comer alimentos muy hechos y frutas que hay que pelarse y a la vez evitar productos lácteos, pescado crudo e invitaciones de vendedores en la calle para cenar en un restaurante de comida "típica nicaragüense". Según Shoestring no se deben comer ensaladas en comedores y según Kras Reizen no se debe comer nada de los tenderetes. Sawadee nos da el consejo de comer en los restaurantes o comedores donde ya hay gente, porque quiere decir que hay una velocidad alta de circulación de alimentos (frescos) y un restaurante lleno de gente normalmente quiere decir que se sirve buena comida.

Además de mencionar estas medidas de precaución en cuanto a la comida y la bebida, las agencias también nos dan consejos sobre la higiene en general. Djoser nos cuenta que las condiciones higiénicas en Nicaragua son significativamente peores que en Europa occidental. Por eso es recomendable que los viajeros lleven aspirinas, remedios contra los trastornos intestinales y soluciones salinas contra la deshidratación. En realidad, Koningaap recomienda de llevar desinfectantes para manos y toallitas desinfectantes para que los viajeros mantengan una buena higiene. Finalmente, casi todas las agencias aconsejan de lavarse las manos frecuentemente, al menos antes de comer y después de ir al baño.

La pobreza:

Al comparar las páginas web en cuanto a la pobreza, observamos que las agencias son unánimes. La información que la página web de Fox Reizen nos ofrece es un buen resumen de lo que las agencias de viajes mencionan sobre Nicaragua y los nicaragüenses:

Una gran parte de la población no recibe una buena educación o incluso no recibe ninguna educación. En cuanto a la economía, Nicaragua es francamente un país en vías de desarrollo, donde el poder está en manos de unas pocas personas influyentes de la política y de la sociedad. Con mucho, la mayor parte de la población es pobre. Aproximadamente el 32% de la población tiene que arreglarse con una cantidad de menos de dos dólares al día. Con eso Nicaragua es uno de los países más pobres del hemisferio occidental. Muchos nicaragüenses se marchan a la capital (Managua) en busca de trabajo e ingresos, por lo que muchos tienen que sostenerse a flote diariamente. Sin embargo, todavía existe la esperanza entre la población, pero queda aún por ver si es realista... [traducción mía] Fox Reizen, el 21 de febrero de 2016.

La mayoría de las agencias refleja el mensaje de este fragmento: que Nicaragua es un país pobre o mejor dicho uno de los países más pobres. Shoestring completa estas palabras diciendo que los empleados en los restaurantes y los hoteles ganan muy poco. También dice que como viajero no puedes poner fin a la pobreza, pero sí puedes dar una buena propina a la gente que trabaja por ti, porque generalmente toda la familia de los empleados depende de las propinas. SNP explica que regatear en los tenderetes es muy común y corriente, pero en algunos casos los precios son tan bajos que si regateas, les quitarás el pan de la boca. En estos casos hay que dejarlo, porque en resumidas cuentas: toda la familia tiene que vivir de este dinero.

Sin embargo, también nos damos cuenta de que unas agencias acentúan el mejoramiento de los últimos años. Shoestring nos explica que Nicaragua se ha enfrentado a varios desastres naturales y guerras, pero que desde hace doce años se enterraron el hacha de guerra y que el país ya está en la buena dirección. En la página web de SNP leemos que después de la guerra en los años ochenta, la inflación se ha adaptado a las normas aceptables y que la economía ha crecido bastante rápido en los últimos años.

En cuanto a la capital de Nicaragua (Managua) leemos que no tiene su propia imagen, porque el país no tenía los recursos para reconstruir la ciudad después de los terremotos en 1931 y 1972.

La inseguridad:

La información en cuanto a la inseguridad en Nicaragua, nos evoca dos imágenes de Nicaragua. Una imagen positiva y una negativa. Empezando con la imagen positiva, observamos una conexión con la información sobre la pobreza. Fox Reizen, Koningaap y Shoestring nos cuentan que aunque los nicaragüenses siguen viviendo en condiciones de miseria, siempre son amables, risueños, habladores y hospitalarios. Fox Reizen y Sawadee mencionan que los nicaragüenses casi no hablan inglés y por lo tanto lo aprecian si los turistas hablan español o intentan hablarlo. De esta manera se puede establecer contacto con la población nicaragüense y conocerla.

Mientras comparando, nos llama la atención que por un lado tres de las agencias de viajes, es decir: Djoser, Sapa Pana Travel y Sawadee ofrecen información en cuanto a este asunto que es completamente positiva, no señalan ningún aspecto negativo en cuanto a la inseguridad de los turistas. Sapa Pana Travel pone en su página web lo siguiente: "la historia que Nicaragua sería peligroso, es absolutamente irreal. En ningún lugar la gente te recibe de forma tan hospitalaria". Se describen los lugares (entre ellos: Managua, León y La Isla del Maíz) donde hay un ambiente cordial y tranquilo, e incluso una vida nocturna cordial. También se puede reconocer el terreno solo (sin guía) y es posible que la población te cuente sobre su ciudad y la historia. Sawadee también menciona el ambiente cordial en la Isla de Ometepe, Granada y San Juan del Sur y subraya que la población se muestra dispuesta a hablar con los turistas. Djoser enfatiza en la belleza y la tranquilidad de las ciudades coloniales (Granada y León). Según Djoser, el ambiente relajado es por las casitas coloreadas, los azulejos y la gente amable. Encima menciona que los nicaragüenses son orgullosos de su país y que quieren mostrarlo a todo el mundo.

Por otro lado, cuatro de las agencias de viajes, es decir: Fox Reizen, Koningaap, Kras Reizen y Shoestring muestran tanto información positiva como negativa en relación con la inseguridad. Subrayan que Nicaragua es uno de los países más seguros en América Central y que puedes callejear solo por las calles de Nicaragua durante el día. Por la noche no debes caminar solo por las calles y no hagas eso de ninguna manera en la capital (Managua). Todas estas cuatro agencias avisan por rateros que normalmente buscan sus víctimas en los mercados, los autobuses, las paradas de autobuses, las plazas y por su puesto en callejones oscuros. Por eso hay que dejar en casa las joyas y relojes, guardar los pasaportes en la caja fuerte del hotel y llevar poco dinero encima. Incluso no hay que presumir de manera llamativa tu cámara y móvil y al retirar dinero de un cajero automático siempre hay que controlar que nadie puede ver tu código pin. También se desaconseja de cambiar dinero en la calle.

Por último, SNP es la única agencia de viajes que es en su mayor parte negativo. Empieza diciendo que el consejo del Ministerio de Asuntos Exteriores es positivo para Nicaragua y que a los nicaragüenses les gusta cuando los turistas hablan español. Sin embargo, es lo único positivo que

pone en la página web. A continuación se enumeran las medidas de precaución: no andar solo por las calles en la noche, no llevar joyas, no usar los taxis ilegales, guardar tus pertenencias valiosas (dinero, pasaporte, etc.) en un cinturón para guardar el dinero o en la caja del hotel, tener mucho cuidado mientras pagando y siempre estar alerta para los rateros, sobre todo en los autobuses.

A continuación exponemos la información ofrecida por las organizaciones que ofrecen trabajo voluntario en cuanto a los estereotipos negativos.

La suciedad:

Las organizaciones que ofrecen trabajo voluntario también nos aconsejan de comprar agua en el supermercado y no beber agua del grifo como las agencias de viajes, pero no mencionan nada más en cuanto a la suciedad en Nicaragua. Sólo SLT (Spanish Language Travels) relata que la ciudad León tiene las ventajas de una ciudad grande, pero no las desventajas como el tráfico intenso y la contaminación del aire. Esta frase puede implicar que en las otras ciudades grandes en Nicaragua sí hay tráfico intenso y por lo tanto contaminación del aire.

La pobreza:

En relación con la pobreza, notamos una diferencia en la información ofrecida por las organizaciones que ofrecen trabajo voluntario. JOHO casi no ofrece información, sólo menciona que se puede encontrar buenos hoteles en Managua y Granada, pero que podría ser difícil afuera de estas dos ciudades. Si no hay buenos hoteles, esto podría implicar que el país no sea próspero.

Sin embargo, en las páginas web de Activity International y SLT encontramos un múltiplo de información con respecto a este tema. En la página web de SLT bajo el titular: información sobre el país, el siguiente título nos capta la atención: "¡Elige Nicaragua para tu trabajo de voluntario, donde más se necesita!" A continuación se comenta este título explicando que Nicaragua y Haití son los dos países más pobres y a la vez más baratos del Centroamérica y del Caribe. De ello resulta que un considerable porcentaje de la población es analfabeta. Debajo de una descripción sobre una guardería infantil se explica que al final del día los niños vuelven a casa, pero que esta casa también podría ser una caja de cartón en la calle. Por lo general se trata de familias con una madre soltera que trabaja muy poco o ni siquiera trabaja.

Activity International también ofrece trabajo voluntario en guarderías infantiles y se esboza una imagen parecida de los niños y sus familias que hemos visto en la página web de SLT. Se explica que los proyectos se dirigen a los niños más pobres de Nicaragua, porque las guarderías infantiles están situadas en los barrios más pobres de Granada. En el fondo, estos barrios son formados por caminos de arena y casitas con sólo uno o dos cuartos. La mayoría de los niños que provienen de

estos barrios son desnutridos o se hallan en una situación familiar complicada. Así que se les da también comida en las guarderías, porque frecuentemente los niños comen mal en casa o ni siquiera comen. Activity International enfatiza por lo tanto en que los voluntarios se mantienen firmes porque se tratan de los niños más pobres. En una guardería infantil se recibe aproximadamente 2750 niños, todos casi sin educación.

Encima de las guarderías infantiles, Activity International también dispone de otros proyectos sociales, como un albergue para niños discapacitados, un orfanato para niñas y escuelas primarias y secundarias. Sobre los últimos dos proyectos leemos que andan mal de dinero. En el orfanato no hay dinero suficiente para acoger a más niñas y en las escuelas hay una falta de bolígrafos, lápices, juguetes y materiales de enseñanza. Además, los maestros y docentes están mal pagados por su trabajo, a menudo se dan clase a grupos de cuarenta alumnos y prácticamente no hay ningún conocimiento en cuanto a las habilidades de los alumnos. El albergue para niños discapacitados se inició porque estos niños normalmente son excluidos de la sociedad, porque la gente les ve como difíciles, sin perspectivas y costosos debido al cuidado que cuesta mucho dinero. Al fin y al cabo la mayoría de los nicaragüenses no tienen tanto dinero.

Finalmente, Activity International ofrece un proyecto en el zoológico cerca de Granada que también anda mal de dinero y que tiene poco personal, pero que a pesar de todo intentan poner a mal tiempo buena cara mediante mucho amor y dedicación.

La inseguridad:

SLT pone en su página web que es extraño que Nicaragua sea uno de los países más seguros en la región a pesar de la pobreza, pero que se debe la seguridad a la tranquilidad política y los pocos turistas. Nos explica que había muchas guerras civiles en Nicaragua, pero que el país es estable desde hace diez años ya. Según SLT a los nicaragüenses les interesa (por) conocer extranjeros y que los parques llenos de bancos, tenderetes y bebidas frías sirven de sitios de encuentros.

Activity International comunica el mismo mensaje diciendo que los nicaragüenses son simpáticos y que puedes conocerles y el país por medio de hacer trabajo voluntario. La organización en Nicaragua con que Activity International tiene contacto está ubicada en Granada. En la página web se describe esta ciudad como "cordial, agradable y acogedora". Además se subraya que se ofrece solamente proyectos en los países que son políticamente estables, donde no hay agitación insignificante ni existe una (alta) posibilidad de catástrofes naturales. Para la elección de los países se sigue el consejo del Ministerio de Asuntos Exteriores. Sin embargo, el viajero también es responsable con respecto a su seguridad, porque tiene que respetar las reglas del país y seguir los consejos de Activity International y de la organización en Nicaragua.

La información ofrecida por JOHO no concuerda con la información que hemos visto en las páginas web de SLT y Activity International. Empieza diciendo que Nicaragua es un país bastante seguro, pero a causa de la pobreza se roba bastante a los turistas, sobre todo en las grandes ciudades y los lugares turísticos. A veces ocurren violentos asaltos y por eso se aconseja no ir solo por la calle en la noche. Incluso hay unos lugares que se debe evitar completamente, como Triangulo Minero, Siuna, Rosita y Bonanza, porque allí hay bandas armadas y en la Isla del Maíz no se debe pasearse por la playa solo. Con respecto al transporte, debido a los caminos llenos de baches y mal iluminados, se desaconseja a viajar en coche, sobre todo por la noche. Por esta razón se aconseja viajar en autobús, directamente después de la puesta del sol .

JOHO también es el único que nos ofrece información sobre los hombres en Nicaragua, describiéndoles como hombres que les gusta hacerse el chulo mientras ligando a muchas tías y silbar a ellas. Además les interesan las extranjeras, lo que resulta en que atraen tu atención, hablan contigo y que te persiguen, lo que te podría resultar muy desagradable. JOHO da dos consejos en estos casos: si hablas español, puedes darles a entender que eso no te gusta nada. Si no hablas español, es mejor ignorarles.

Después de haber analizado las páginas web de las agencias de viajes y las organizaciones que ofrecen trabajo voluntario en cuanto a los estereotipos negativos, unos aspectos han saltado a la vista. Con respecto a la suciedad hemos notado una gran diferencia entre la información ofrecida por las agencias de viajes, por un lado, y la información ofrecida por las organizaciones de trabajo voluntario, por otro. Las agencias de viajes prestan mucha atención a las medidas de precaución en cuanto a la higiene: nos ofrecen información sobre el agua del grifo, la comida y la bebida y nos dan consejos (por ejemplo llevar medicinas). Ofrecen esta información de manera muy específica, porque leemos lo que podemos sufrir, por ejemplo diarrea u otros problemas intestinales y deshidratación, cuando no tomamos en serio las mencionadas medidas de precaución. Al contrario, las organizaciones que ofrecen trabajo voluntario apenas publican información en cuanto a este estereotipo. Sólo mencionan que no debemos beber el agua del grifo y como quien no quiere la cosa, señalan la contaminación del aire, pero omiten completamente si los voluntarios futuros tienen que poner atención a la higiene.

En cuanto a la pobreza, la manera en que las agencias y organizaciones nos informan es parecida, pero sí hay diferencias. Las agencias de viajes ponen más el énfasis en el hecho de que los nicaragüenses no tienen educación o incluso ninguna educación y que el país es muy pobre. Unas agencias mencionan el mejoramiento de los últimos años, pero otras ponen este mejoramiento en duda. Probablemente por eso intentan convencer a los viajeros futuros de dar propinas a la población. Las organizaciones también describen la pobreza en sus páginas web. Aquí, se pone

énfasis en el propio pueblo nicaragüense y la situación concreta en la que se encuentra. Describen la vida de los niños nicaragüenses, sus casas (si no viven en la calle) y con cuántos pocos recursos los proyectos tienen que trabajar. Así se concreta la pobreza en Nicaragua.

Tanto las agencias como las organizaciones describen los nicaragüenses como gente agradable, amable y que están dispuestos a hablar con los turistas, sobre todo cuando los turistas hablan español. Es un aspecto positivo que leemos en cada página web y por lo tanto no evoca la imagen de que Nicaragua sea inseguro o peligroso. Después de analizar las páginas web de las organizaciones, mantenemos esta imagen positiva, porque sólo una organización nos da consejos sobre lugares donde no hay que ir y esta organización también menciona que Nicaragua es un país machista. Sin embargo, las otras dos organizaciones evocan una imagen positiva. Al contrario, de las agencias sólo hay tres (de ocho) cuya información contribuye a la construcción de una imagen positiva, puesto que las otras cinco son parcialmente negativo y completamente negativo: nos dan bastante consejos sobre lo que sí podemos hacer y lo que absolutamente no.

Como hemos visto la información ofrecida por las agencias de viajes y las organizaciones que ofrecen trabajo voluntario en cuanto a los estereotipos negativos, seguimos ahora con los estereotipos positivos, empezando con la información ofrecida por las agencias de viajes:

2.2.2. ESTEREOTIPOS POSITIVOS

La riqueza natural:

Como Sapa Pana Travel y SNP señalan que Nicaragua es "la tierra de lagos y volcanes", no es muy sorprendente que todas las agencias nos cuenten sobre el Lago de Nicaragua (o Lago Cocibolca) que es un lago de agua dulce y el más grande de América Latina. El lago tiene en su interior unas 360 isletas (que por lo tanto se llaman Las Isletas). Kras Reizen nos explica que Las Isletas se ubican enfrente de la costa de Granada y que son producto de una avalancha del volcán Mombacho. Hoy en día este archipiélago está cubierto de vegetación inusual y espléndido y es hogar de importantes especies de aves y peces, como el único tiburón de agua dulce en el mundo (lo que leemos en las páginas web de Fox Reizen, Sawadee, Shoestring y SNP).

Además de Las Isletas, también se ubica la Isla de Ometepe en el Lago de Nicaragua. Djoser presta mucha atención a Isla de Ometepe en su página web que es producto de una erupción de los volcanes Concepción (1610 metros) y Maderas (1394 metros). Según Djoser, la isla es un paraíso que se caracteriza por su belleza y la diversidad de animales. Se pueden descubrir muchas especies de aves (como loros abigarrados), cangrejos, monos aulladores y con un poco de suerte caimanes. Djoser también hace resaltar que Ometepe es un paraíso para bucear. Koningaap nos cuenta más en detalle sobre el volcán Maderas que se puede subir bajo la dirección de un guía. Es una excursión

difícil de aproximadamente ocho horas, pero la vista espectacular vale la pena y en el pico se ubica un lago de cráter en que se puede nadar si te atreves. Las otras páginas web también nos ofrece información sobre Ometepe, entre otros: que Ometepe significa dos montañas en (el) náhuatl (que se refiere a los dos volcanes) y que posee una diversidad inmensa de flora y fauna.

En resumidas cuentas, con respecto a "la tierra de lagos" encontramos mucha información, pero notamos que en relación a Nicaragua como "la tierra de volcanes", todas las agencias sí mencionan los volcanes en Ometepe y el volcán Cerro Negro, pero que sólo Kras Reizen y Sapa Pana Travel mencionan Mombacho y que Shoestring es el único que menciona Masaya. El volcán Masaya es el más bonito según Shoestring y el volcán Mombacho es según las agencias mencionadas el lugar perfecto para amantes de la naturaleza, porque allí puedes observar monos, ranas, cérvidos y salamandras. Sobre el volcán Cerro Negro que se originó en el 1850, sí se ofrece mucha información. Es el volcán más joven de América Central, encima de ser uno de los más activos. La escalada dura una hora más o menos y para bajar puedes hacer volcano-boarding deslizándote sentado en una tabla. Todas las agencias de viajes ofrecen información sobre la experiencia de volcano-boarding.

Pero según las agencias existen más razones por las cuales tenemos que visitar Nicaragua, por ejemplo: los animales (entre ellos serpientes, perezosos, monos y quetzales), la naturaleza (orquídeas y por supuesto los volcanes), las playas (en concreto Santo Domingo) y el caribe (la Isla del Maíz).

La riqueza cultural:

Al buscar información en relación a la riqueza cultural de Nicaragua, inmediatamente se pone en claro que ninguna de las agencias se olvida de Granada. Todas las agencias, sin excepción, nos cuentan sobre esta ciudad que se describe como "la ciudad colonial más bonita de América Central", "la ciudad colonial más antigua de América Latina", "como el asentamiento de la conquista, la ciudad refleja la historia de la época española" y "un destino histórico, romántico e inolvidable". Kras Reizen y Koningaap nos informan de que Granada está en la lista de UNESCO, pero Koningaap nos informa que León también está en esta lista. Al menos de Kras Reizen, Sapa Pana Travel y SNP, todas las agencias aconsejan de visitar León que por su universidad es la sede cultural e intelectual de Nicaragua. Se describe la ciudad como "la ciudad estudiantil más importante de Nicaragua", "conocida por la catedral más grande de América Central" y "domicilio de unos escritores y poetas famosos como Rubén Darío".

Además, hay tres agencias (Fox Reizen, Sapa Pana Travel y Sawadee) que también mencionan otros lugares donde se puede observar la historia de la época española. Por ejemplo en San Juan del Sur que conserva la arquitectura colonial y coloreada (mencionado por Fox Reizen). Sapa Pana Travel y Sawadee mencionan la Isla de Ometepe, porque allí se encuentran remanentes pre-colombianos,

sobre todo petroglifos que son diseños simbólicos de animales grabados en rocas. Sawadee añade que era una colonia importante de los indios niquiranos y que se puede observar los restos en las casas, monumentos y cerámicos.

El clima agradable:

Con respecto al clima en Nicaragua leemos en cada página web lo mismo: las agencias de viajes usan la palabra tropical para describir el tiempo en Nicaragua y casi todas dicen que la temperatura mediana anual oscila entre los 25°C hasta los 30°C. También leemos que Nicaragua tiene dos épocas: la época de lluvias (que se llama el invierno) y la época seca (que se llama el verano). Koningaap nos explica la diferencia entre las dos épocas: por lo general el invierno es caracterizado por lluvias tropicales intensas, pero cortas, lo que resulta en que las calles pueden estar inundadas, pero también que la naturaleza renace. En el verano casi no hay lluvia, pero sí un calor sofocante. La época de lluvias empieza en mayo o junio y dura hasta octubre o noviembre y la época seca empieza en octubre o noviembre hasta mayo o junio. Los meses más calurosos son marzo y abril y es cuando el viento sopla las polvaredas sobre las llanuras. Djoser relata que la exacta duración de las épocas depende del lugar, de la costa y del paisaje. Por ejemplo en las montañas las temperaturas son más bajas que se parecen a la primavera europea. Por la noche la temperatura va bajando, pero nunca bajo de 15°C. Generalmente, los días sin sol son escasos en Nicaragua.

Seguimos con la información ofrecida por las organizaciones que ofrecen trabajo voluntario con respecto a los estereotipos positivos.

La riqueza natural:

Cuando comparamos las tres organizaciones en cuanto a la riqueza natural en Nicaragua, notamos que Activity International y SLT comunican lo mismo. Se plasma Nicaragua como el país de lagos hermosos, volcanes gigantes (58 en total), pluviselvas tropicales (incluso el más grande al norte de Amazonas) y playas blancas como la nieve. Además el país tiene unas islas, parques nacionales (75 en total) y selva. JOHO también hace referencia a estas características, pero de manera más específica. Nos cuenta que se puede salir a navegar en el lago de Managua para visitar los pueblos y acercarse al volcán Momotombo, subir el volcán Mombacho y disfrutar la vista fenomenal, salir a navegar el Río San Juan atravesando la selva, relajarse en la Isla del Maíz o las playas El Coco, Marsella u Ocotal, surfear en San Juan del Sur y finalmente descubrir animales como jaguares, loros, manatí y tortugas en el Indio Maíz Biological Reserve o el Río Escalante- Chacocente Wildlife Refuge.

La riqueza cultural:

En cuanto a la riqueza cultural, observamos que Activity International describe Nicaragua como un país con antiguas ciudades coloniales en que los edificios coloreados reflejan la historia del país. JOHO y SLT nombran específicamente las ciudades cuales son Granada y León que todavía tienen remanentes del siglo dieciséis. Granada es la ciudad colonial más antigua de Nicaragua y tiene una posición impresionante. León es probablemente la ciudad más viva de Nicaragua ya que muchos estudiantes y artistas se establecen allí. Incluso en León se encuentra la catedral más grande de América Central.

El clima agradable:

Activity International nos ofrece solamente una frase sobre el clima y es que no se necesitan suéteres en Nicaragua por motivo del clima tropical. JOHO también pone en su página web que tiene un clima tropical con la época de lluvias desde mayo o junio hasta noviembre y la época de sequía desde diciembre hasta mayo o junio. En marzo y abril la temperatura puede subir hasta los 35 grados. SLT nos da la misma información en cuanto a las dos épocas, añadiendo que existe una abundancia de plantas durante la época de lluvia. También según SLT los meses marzo y abril son los más calurosos y secos. En el Caribe el clima siempre es caluroso y seco.

También han llamado nuestra atención unos aspectos después del análisis de los estereotipos positivos. En relación con la riqueza natural hemos visto que en primer lugar, las agencias ponen más énfasis en los lagos y menos en los volcanes. Las organizaciones que ofrecen trabajo voluntario señalan más aspectos variados. Pero lo que más llama nuestra atención es la manera en que se describe esta riqueza natural. Las agencias de viajes sólo mencionan los sitios que tenemos que visitar, pero las organizaciones describen profundamente estos sitios utilizando muchos adjetivos.

Sin embargo, es llamativo que sea al revés con el estereotipo siguiente, es decir la riqueza cultural. Las organizaciones que ofrecen trabajo voluntario apenas la mencionan, mientras que todas las agencias de viajes subrayan la importancia de visitar las ciudades Granada y León por esa riqueza cultural. Y aún más, unas agencias señalan que se puede observar la historia también en la Isla de Ometepe.

En cuanto al estereotipo sobre el clima queda claro que tanto las agencias como las organizaciones comunican el mismo mensaje: que es caluroso, hasta sofocante. Además, tanto las agencias como las organizaciones nos explican que Nicaragua tiene dos épocas: la época de lluvias que empieza en mayo o junio y termina hasta octubre o noviembre. La época de sequía empieza en octubre o noviembre y dura hasta mayo o junio. Sin embargo, la lluvia no es el motivo de quedarse en casa, porque la temperatura nunca baja de 15°C y los días sin sol son escasos en Nicaragua.

2.3. Las reacciones del sector turístico en las entrevistas

En este apartado analizaremos las entrevistas realizadas con las agencias de viajes y organizaciones que ofrecen trabajo voluntario. Mantenemos la misma estructura que hemos usado para el análisis de las páginas web. Por lo tanto empezamos con las respuestas de las agencias de viajes en cuanto a los **estereotipos negativos** y seguimos con los **estereotipos positivos**.

2.3.1. ESTEREOTIPOS NEGATIVOS

La suciedad:

En las entrevistas, todas las agencias de viajes (sin excepción) nos dijeron de no beber el agua del grifo, porque los holandeses no somos resistentes para el agua en Nicaragua y es posible que nos contagiemos con un virus. Djoser nos relató que la higiene no está tan mala como en China y que cumple con las normas europeas por la llegada de los españoles a América Latina (se puede lavar las manos en cada sitio por ejemplo). Kras Reizen y SNP también nos contaron que la higiene está bastante bien, pero que al contrario no cumple con las normas europeas. De hecho, Kras Reizen también nos desaconsejó de beber zumos, porque suelen ser mezclados con agua. SNP nos aconsejó de utilizar la cabeza siempre, pero que no es ningún problema comer de los tenderetes, ya que la comida nicaragüense es rica. En realidad, tanto Sawadee como Shoestring nos recomendaron explícitamente comer en los tenderetes porque es una de las mejores maneras de conocer mejor la cocina y cultura nicaragüense. Además, añadieron que es totalmente seguro, porque la higiene es buena. Las otras tres agencias, es decir Fox Reizen, Koningaap y Sapa Pana Travel nos contaron que la higiene depende del lugar (en las afueras y los pueblos la higiene es peor que en los lugares turísticos), del tenderete (hay tenderetes de calidad buena y mala) y de la persona (ya que unas personas tienen un estómago delicado). Por eso recomendaron llevar remedios contra los trastornos intestinales. Como único, Fox Reizen acentuó de no acariciar los animales callejeros, puesto que de esa manera se puede coger una enfermedad. Si te muerde un perro por ejemplo, debes ir al hospital, aunque tengas la vacuna.

La pobreza:

Con respecto a la pobreza en Nicaragua, Kras Reizen y Shoestring dieron una descripción específica, es decir que sesenta por ciento de la población está en paro. Así que también hay muchas personas sin hogar. Djoser, Fox Reizen, Kras Reizen, Shoestring y SNP afirmaron también que hay bastante personas sin techo, pero sobre todo en las afueras. Según, Koningaap y Sapa Pana Travel se encuentra la mayor cantidad de personas sin hogar en Managua. Por eso suceden más robos en esta ciudad que es la capital de Nicaragua. En términos generales, las organizaciones nos dieron el

consejo de no presumir con las cosas costosas para evitar robos. Según Sawadee y Shoestring son más los niños que viven en la calle. Algunos de ellos venden hamacas por la noche en la calle y es posible que te pidan demasiado dinero, pero es nuestra voluntad propia si queremos pagar esta cantidad. Por lo general, los nicaragüenses siempre intentan de vender todas las cosas posibles, pero siempre lo hacen de manera decente. Y aunque intentan de encajarnos cosas, sí aceptan cuando diremos que no lo queremos. Shoestring nos contó que el único caso en que nos van a estafar es mientras cambiando dinero en la calle y por lo tanto no nos lo aconsejó.

La inseguridad:

Al comparar las respuestas en cuanto a la inseguridad en Nicaragua, notamos que todas las agencias de viajes dijeron que no podían garantizar nada, pero que es absolutamente seguro viajar a Nicaragua, visto que desde hace veinte años el país es más estable. Sin embargo, SNP es el único que señaló que Nicaragua es uno de los países más seguros de América Central. Koningaap sí nos tranquilizó diciendo que las rubias no suelen sentirse molestas en Nicaragua y que la criminalidad es más alta en la capital de Nicaragua, Managua, pero que no es una ciudad bonita y por lo tanto no vale la pena visitarla. Kras Reizen y Sapa Pana Travel nos contaron que también hay criminalidad como en cada país, pero que se trata más de delitos de pequeña entidad como robos. Sawadee y Shoestring nos explicaron que es de mayor importancia que utilicemos la cabeza. Ambas agencias mencionaron la desaparición de dos holandesas en Panamá en 2014. Subrayaron que por supuesto era muy triste, pero que ellas no tomaron la decisión correcta de ir a un terreno desconocido sin guía. En resumidas cuentas: no hay que enfrentarse intencionadamente con el peligro.

Con respecto a las medias de previsión, todas las agencias nos dijeron de no ir solo por la noche. Cuando tenemos que regresar a nuestro hotel por la noche, siempre debemos coger un taxi. Como turista es fácil ser la víctima de robos por la noche. También hay que evitar las afueras, porque allí somos aún más llamativos como turistas y por eso un punto de mira fácil.

Cuando preguntamos en las entrevistas sobre estar en riesgo de robos, las agencias respondieron que no es muy probable que pase (no hay copas de la droga como en México). Siempre puede ocurrir algo, seguramente como somos turistas, pero si vigilamos con mucho cuidado nuestros bolsos o mochilas (o incluso cerrar el bolso con un cierre), no suele pasar nada. Shoestring añadió que podemos evitarlo, si retiramos dinero de un cajero automático dentro de un banco y no en la calle. Además, nunca hay que llevar mucho dinero encima. SNP subrayó que desde hace veinte años el país es más seguro, porque ya no hay guerras civiles. Desafortunadamente el país todavía tiene una imagen negativa, pero hoy en día ya no es así. Koningaap subrayó que robos sólo suelen pasar en Managua y no en el resto del país. En relación con las agresiones sexuales, nos dieron las mismas respuestas: no suelen pasar. Con mucho, los hombres van a silbar a las turistas, pero sí respetan a las

mujeres. De modo que si no respondes o les ignoras, te dejan en paz. Sawadee y Shoestring afirmaron que Nicaragua es bastante machista, así que es previsible que las mujeres reciban atención. SNP explicó que nuestra actitud importa también: si adaptamos una actitud segura de nuestra misma, ya queda claro que no nos interesamos por ellos.

En cuanto al código de vestimenta, nos explicaron Fox Reizen, Koningaap, Shoestring que es recomendable llevar pantalones hasta la rodilla y no llevar escotes para que no atraigamos la atención tanto. Además, propusieron de no llevar joyas llamativas ya que la población es pobre y no tiene joyas costosas. Sin embargo, según Djoser, Kras Reizen, Sapa Pana Travel, Sawadee, SNP realmente no existe un código de vestimenta, porque podemos llevar lo que queramos. Las razones son que Nicaragua es cristiano y no islámico (y por lo tanto libre de vestirse de cualquier manera). Como en cada país, sí es cierto que llamas más la atención cuando llevas menos, pero es tu propia decisión cuanta atención quieres recibir. Sí todas las agencias están de acuerdo sobre las joyas: que no hay que exagerar, porque la mayoría de la población vive bajo circunstancias malas.

La mayoría de las agencias está de acuerdo de que los autobuses nunca salen a tiempo. Sólo Djoser, Kras Reizen y Shoestring no mencionaron nada sobre el horario de los autobuses, pero sí añadieron otro aspecto. Djoser por ejemplo nos dijo que siempre hay que coger el autobús durante el día y no por la noche. Kras Reizen señaló que siempre hay fijarse bien si tu mochila viaja contigo y por último Shoestring nos contó que siempre hay que averiguar bien dónde hay que bajar el autobús, porque normalmente no hay paradas donde el autobús para.

A continuación exponemos las respuestas de las organizaciones que ofrecen trabajo voluntario en cuanto a los estereotipos negativos.

La suciedad:

En cada entrevista nos contaron que no debemos beber el agua del grifo para que no pongamos enfermos, porque los intestinos de los holandeses son más sensibles que de los nicaragüenses. Las familias con quienes nos alojamos compran agua mineral del supermercado para los voluntarios. Con respecto a la comida de los tenderetes nos aconsejan explícitamente de probar la comida, porque de esa manera nos ponemos en contacto con la cultura nicaragüense. Lo que sí es importante, que utilizamos la cabeza, ya que cada tenderete es diferente. Siempre tenemos que fiarse de nuestra intuición, porque cuando la comida no parece bien sencillamente no hay que comerla. En el fondo, se puede aplicar este consejo a los restaurantes también. SLT nos aconsejó de traer remedios contra los trastornos intestinales, por si la comida resulta ser mala y JOHO aconsejó de llevar desinfectantes para manos. Además, SLT nos avisó para los animales callejeros, porque puede que lleven enfermedades consigo. Por lo tanto hay que vacunarse antes de la salida.

La pobreza:

Todas las tres organizaciones afirmaron que Nicaragua es un país pobre. Si no presumes de tu riqueza (no llevar tu cámara o móvil de manera llamativa), no van a robarte. JOHO nos aconsejó no llevar mucho dinero encima, dejar el pasaporte en casa y llevar copias de los documentos importantes por si acaso sí nos roban. También nos explicó que los nicaragüenses son más modestos que por ejemplo la gente en los países árabes: los nicaragüenses no te gritan desde el otro lado de la calle. Nos llamó la atención que todas las organizaciones nos contaron lo mismo sobre las personas sin techo: que la mayoría de ellas son niños y que estos niños mendigan. El consejo en estos casos es que nunca debes dar dinero a los niños. Si quieres contribuir o ayudar, puedes dar comida, pero piénsaselo: si das algo, no te les quitas más de encima. Además, hay que recordar que ya estas contribuyendo mediante el trabajo voluntario y por eso no se hace falta sentir culpable si no das nada.

La inseguridad:

Todas las tres organizaciones nos contaron que es ningún problema viajar solo (incluso una chica sola) a Nicaragua. Según Activity International y SLT es uno de los países más seguros (de América Central), pero sí hay que respetar las reglas y utilizar la cabeza. Las tres organizaciones nos dieron unos consejos: nunca vayas solo por la noche (pero siempre coge un taxi), no lleves mucho dinero, deja tu móvil en casa y no retires dinero de un cajero automático en la calle, pero siempre dentro de un banco. SLT nos relató que en Costa Rica hay más robos, porque es un país más próspero y más turístico, por lo tanto Nicaragua es más seguro que Costa Rica.

Es sorprendente que según Activity International y JOHO las chicas rubias llamen la atención de los nicaragüenses, lo que puede resultar en silbar, pero si lo ignoras no va a pasar nada. Al contrario, SLT presume que no es el caso, porque a los nicaragüenses no les interesan (mejor dicho les parecen repugnante), ya que les gustan chicas morenas. Además, según SLT las holandesas son demasiado altas, porque los nicaragüenses no quieren una mujer que sea más alta que ellos. Dijeron: "Si fueras morena y baja, sí recibirías atención". La gente rubia, o en general el turista sí es interesante para los nicaragüenses que atrae las miradas, pero también Activity International y JOHO afirman que es causa de curiosidad y por eso no hay que preocuparse. JOHO nos dio el ejemplo de que es posible que alguien entable una conversación para saber por qué una holandesa ha viajado a Nicaragua y por qué sabe hablar español. Además, van a notar que no aprendiste el español en Nicaragua, por la diferencia en acento, lo que es interesante para ellos. Las tres organizaciones también pusieron el énfasis en la amabilidad de los nicaragüenses. Activity International también señaló la oficiosidad explicando que la familia donde nos alojamos se preocupará de nosotros.

Con respecto al código de vestimenta, las organizaciones fueron unánimes: es mejor llevar un pantalón a media rodilla o hasta la rodilla y mangas cortas, porque la población nicaragüense lleva pantalones y mangas largas, incluso cuando hace treinta grados. No va a pasar nada si llevamos pantalones cortos, pero sí atraeremos la atención (lo que no estimamos conveniente). Joyas y maquillaje son ningún problema, pero con moderación, porque de esa manera podemos provocar robos. Además es desaconsejable presumir de joyas y relojes costosos, ya que generalmente los nicaragüenses son pobres y sobre todo en los proyectos de voluntariado trabajas con la gente más pobre. SLT añade un consejo para las mujeres que viajan a Nicaragua: los nicaragüenses les dejan en paz si llevan vaqueros, una camiseta simple y zapatos de deporte con suelas grasas para parecer más altas. Si viajamos en autobús a/en Nicaragua, también tenemos que seguir el código de vestimenta para no atraer la atención de rateros. Los autobuses en sí son seguros y confiables. Sólo hay que fijarse bien si alzan la mochila al techo del autobús (y no olvidan de la mochila accidentalmente o expresamente) y hay que tener en cuenta que los autobuses nunca salen a tiempo y que están llenos de gente. Activity International nos relató que en los autobuses se puede notar que el hombre nicaragüense se comporta como todo un caballero: cede el asiento y deja pasar a mujeres (y no esperan recompensas).

Como hemos analizado las entrevistas en cuanto a los estereotipos negativos, notamos que tanto las agencias de viajes como las organizaciones que ofrecen trabajo voluntario nos desaconsejaron beber el agua del grifo. También fueron unánimes con respecto a la comida en los tenderetes: si no confiamos la comida, no hay que comerla. Sin embargo, las organizaciones subrayaron más que la comida es una manera buena de conocer la cultura nicaragüense.

Lo que inmediatamente queda claro es que todas las entrevistas reflejaron que los nicaragüenses son pobres y por lo tanto no debemos presumir nuestra riqueza. Un aspecto llamativo es que las agencias de viajes afirmaron que existen bastantes personas sin techo en Nicaragua, aunque la mayoría se sitúa en Managua, mientras que las organizaciones subrayaron que la mayoría de las personas sin techos son niños.

En relación con la inseguridad, hay unas medias de precaución que leemos en cada entrevista, como: no andar solo por la noche, no retirar dinero de un cajero automática en la calle, no llevar pantalones cortos y de nuevo no presumir nuestra riqueza. También podemos concluir que los autobuses nunca salen a tiempo y que hay que fijarse bien que la mochila no desaparezca. Además, es probable que las mujeres reciban atención de los nicaragüenses, pero que no van a molestarles.

Como hemos visto que las agencias de viajes y las organizaciones que ofrecen trabajo voluntario nos contaron en cuanto a los estereotipos negativos, seguimos ahora con los estereotipos positivos, empezando de nuevo con las agencias de viajes:

2.3.2. ESTEREOTIPOS POSITIVOS

La riqueza natural:

Empezamos el análisis en cuanto a la riqueza natural, señalamos que Koningaap, Fox Reizen y Shoestring fueron las únicas agencias que nos contaron que se llama Nicaragua como "la tierra de volcanes" y que por eso no se puede perder una visita a uno de los volcanes (Cerro Negro, Masaya, Mombacho o los dos en Isla de Ometepe por ejemplo) durante las vacaciones en Nicaragua. Sin embargo, aunque las otras agencias no mencionaron el sobrenombre de Nicaragua, sí casi todas mencionaron que hay que visitar los volcanes. Sólo Djoser, omitió los volcanes por completo.

También notamos que todas las agencias describieron la riqueza natural en Nicaragua de manera distinta. Djoser, Fox Reizen y Koningaap enfatizan en el paisaje bonito y verde (las selvas pluviales) y la oportunidad de hacer paseos en barcos, por ejemplo para ver las isletas. Fox Reizen y Koningaap nos dijeron que se puede observar monos en las isletas. Kras Reizen nos aconsejó ver ambas costas, tanto la pacífica (en el oeste) como la caribeña (en el este), porque ambas costas tienen sus propios entornos y ambientes. Sí subrayó que cuesta mucho tiempo y por eso hay que prepararse bien. Sapa Pana Travel nos contó que se puede participar en una vuelta nocturna en que se descubren animales.

Swadee, Shoestring y SNP pone el énfasis en la diversidad de Nicaragua. Sawadee nos recomendó un viaje a la Isla del Maíz en el Caribe por su ambiente relajado, cultura rastafari y el mar hermoso. Shoestring nos recomendó visitar la Laguna de Apoyo para relajarse, las isletas para ver los monos y San Juan del Sur para surfear. Sin embargo, SNP es la agencia que ofrece la descripción más detallada, ya que nos recomendó una multitud de lugares. En primer lugar, La Isla del Maíz con sus palmeras y ambiente caribeño y Laguna de Perlas (que es más barata que La Isla del Maíz). Segundo, las Islas Solentiname que se llama también la Isla de las aves. A continuación también mencionó Matagalpa lo que es el distrito de café. Por último, mencionó el río San Carlos y la selva.

Por supuesto, hay unos aspectos que todas las agencias mencionaron en las entrevistas: las pluviselvas tropicales, las playas, los volcanes, el Caribe y los animales, pero como acabamos de ver, cada agencia lo hace de manera distinta y pone el énfasis en otros aspectos.

La riqueza cultural:

Cuando comparamos las entrevistas con respecto a la riqueza cultural, salta a la vista que sólo cuatro agencias de viajes la mencionaron. Djoser, Koningaap y Kras Reizen dijeron que Nicaragua se

caracteriza por la historia colonial de la época cuando llegaron los españoles a América Latina y que se puede observar esta historia en la arquitectura (sobre todo en las catedrales). SNP fue la única agencia que era más específica en cuanto a este asunto, porque explicaron que se encuentra la historia colonial en Granada y León. Además, mencionó el Castillo, construido por los españoles y por eso un gran ejemplo de la historia de Nicaragua. Cuando preguntamos a las otras agencias lo que tenemos que visitar o ver en Nicaragua o lo que no tenemos que perder, ninguna mencionó la historia o la riqueza cultural.

El clima agradable:

En las entrevistas, todas las agencias respondieron unánimes en cuanto al clima en Nicaragua, es decir todas dijeron que siempre es cálido en Nicaragua. En la época de sequía puede que haya un calor sofocante hasta los 40°C. Koningaap dijo que sobre todo en Granada puede ser muy caluroso y según SNP también vale para León. Pero también en la época de lluvias nunca será frío. Como revela el nombre, llueve más en esta época, pero visto el calor se suele apreciar el enfriamiento.

Seguimos con las entrevistas con las organizaciones que ofrecen trabajo voluntario en relación a los estereotipos positivos.

La riqueza natural:

Al comparar las entrevistas con las organizaciones que ofrecen trabajo voluntario, nos llaman la atención que pusieron énfasis en distintos aspectos de la riqueza natural de Nicaragua. Empezando con Activity International, describió Nicaragua como el país de los volcanes y de ahí tenemos que visitarlos. Llamó específicamente el volcán Cerro Negro donde se puede hacer volcano-boarding. También mencionó a Isla de Ometepe, pero no por los volcanes, sino por los animales (entre ellos los monos) que se puede observar en la isla. Además, la Isla del Maíz merece la pena según Activity International. A la pregunta sobre la diferencia entre Costa Rica y Nicaragua, respondió que en Nicaragua la flora y fauna son más inesperadas.

Francoamente, SLT no puso tanto énfasis en la naturaleza de Nicaragua. Sí mencionó que desde León es recomendable visitar el volcán Cerro Negro (para el volcano-boarding), la Isla del Maíz (que es hermosa, pero costosa) y Laguna de Apoyo (para relajarse). Sin embargo, a la pregunta sobre la comparación entre Costa Rica y Nicaragua, dijo que Costa Rica es más bonito y fantástico que Nicaragua, porque Costa Rica es más próspero.

JOHO señaló tanto la flora como la fauna (que se puede observar desde muy cerca). Mencionó los siguientes lugares que debemos haber visto en Nicaragua: La Isla del Maíz (por los monos), el volcán Cerro Negro (donde se puede hacer el senderismo y por supuesto volcano-

boarding), Laguna de Apoyo (para relajarse) y San Juan del Sur (para surfear). También dijo que Nicaragua es tan bonito como Costa Rica en cuanto a la naturaleza o quizás más bonito por ser más auténtica y pura.

La riqueza cultural:

Cuando preguntamos las organizaciones sobre las características de Nicaragua y lo que tenemos que ver o visitar durante la estancia allí, era sorprendente que Activity International y JOHO no dijeran nada sobre la riqueza colonial de Nicaragua. JOHO sólo nos recomendó de probar la comida nicaragüense, lo que consiste en frijoles, arroz, pescado y frutas. SLT es el único que mencionó la riqueza cultural, porque nos recomendó de visitar la ciudad Granada y echar un vistazo a las catedrales e iglesias (allí hay que respetar las reglas y no llevar pantalones cortos ni camisetas con un escote pronunciado).

El clima agradable:

A la pregunta "¿Cómo es el clima en Nicaragua?", las organizaciones nos dieron respuestas como "bastante cálido", "caluroso" hasta "un calor sofocante". Especialmente en la época de sequía, ya que es caluroso incluso para los nicaragüenses. JOHO y SLT aprovecharon la oportunidad de darnos unos consejos más en cuanto al código de vestimenta. JOHO nos aconsejó llevar ropa de tejido vaporoso y ligero y llevar un protector solar con un alto índice de protección solar. SLT nos dijo que es tentador llevar pantalones cortos cuando hace mucho sol, pero nos recomendó que no lo hiciéramos, ya que nos acostumbraremos después de unos días. Después de todo, los nicaragüenses tampoco llevan minifaldas.

Mientras el análisis de los estereotipos positivos también unos aspectos nos han llamado la atención, por ejemplo que todas las agencias de viajes y las organizaciones que ofrecen trabajo voluntario subrayaron distintos aspectos de la riqueza cultural en Nicaragua, pero a pesar de esto unos aspectos volvieron en (casi) cada entrevista. Entre ellos: Cerro Negro, la Isla del Maíz, la Isla de Ometepe, la Laguna de Apoyo y los animales.

Con respecto a la riqueza cultural, no ha sido de gran importancia en las entrevistas. Más o menos la mitad de las agencias de viajes la mencionaron, pero no muy específicamente. La otra mitad desatendió enteramente este asunto. Además, las organizaciones casi no mencionaron la riqueza cultural.

No cabe la menor duda que las agencias de viajes y las organizaciones fueron unánimes sobre el clima nicaragüense: siempre es caluroso.

3. Conclusión

3.1. Resultados - Discusión - Reflexión

En este capítulo presentamos los resultados de la investigación y respondemos a la pregunta de investigación ¿Cómo reacciona el sector turístico frente a los estereotipos de Nicaragua? Lo hacemos mediante las subpreguntas: ¿Qué es lo que las agencias de viajes y organizaciones que ofrecen trabajo voluntario hacen con los estereotipos? ¿Los afirman o contradicen? ¿Y cómo lo hacen? También veremos si podemos afirmar o rechazar las hipótesis, que son las siguientes:

1. Las agencias de viajes contradicen los estereotipos negativos, rebatiendo la imagen negativa de Nicaragua. También afirman y/o ponen énfasis en los estereotipos positivos.
2. Las organizaciones que ofrecen trabajo voluntario también enfatizan los estereotipos positivos, pero no desechan completamente los estereotipos negativos como las agencias de viajes.

Como hemos visto, la información que encontramos en las páginas web de las agencias de viajes no siempre corresponde con las páginas web de las organizaciones que ofrecen trabajo voluntario. Las agencias de viajes prestan mucha atención a las medidas de precaución en cuanto a la higiene y lo hacen de manera muy detallada, o sea ofrecen mucha información sobre lo que tenemos que llevar a Nicaragua, lo que tenemos que hacer y lo que no. Al contrario, las organizaciones apenas nos ofrecen información sobre este asunto. Parece como si los voluntarios no tuvieran que pensar en estas medidas de precaución. Tanto las agencias como las organizaciones describen la pobreza en Nicaragua, pero ponen el énfasis en otros aspectos. Las agencias se aproximan a la pobreza en una manera global, diciendo que una gran parte de la población está en paro y que Nicaragua es uno de los países más pobres. Al contrario, las organizaciones describen más cómo se puede observar la pobreza en la vida diaria de los nicaragüenses. Se explica que las casas de los niños pueden ser cajas de cartón, que los niños pueden ser desnutridos y que las escuelas andan mal de dinero. En cuanto a la (in)seguridad mantenemos una imagen más positiva después de haber leído las páginas web de las organizaciones. Las páginas web de las agencias evocan una imagen más negativa, porque nos dan bastante consejos sobre lo que sí podemos hacer y lo que absolutamente no. Estas reglas que tenemos que respetar nos evocan la imagen de que Nicaragua no es completamente seguro.

En relación con los estereotipos positivos, existe una bipartición: las agencias de viajes describen la riqueza cultural más en detalle y las organizaciones describen la riqueza natural más en

detalle. Esto podría implicar que las agencias de viajes piensan que su público (los turistas que pasan las vacaciones en Nicaragua) se interesan más por la cultura. Mientras que las organizaciones piensan que su público (los turistas que van a realizar trabajo voluntario) se interesan más por la naturaleza. Por consecuencia, las agencias y organizaciones se adaptan a los deseos de su público.

En la comparación entre las entrevistas, hemos notado que no existen grandes diferencias entre las agencias de viajes y las organizaciones que ofrecen trabajo voluntario en cuanto a los estereotipos negativos. Es más que reaccionan a los estereotipos de manera parecida. Tanto las agencias como las organizaciones afirman la pobreza en Nicaragua. Hemos leído que es uno de los países más pobres, que una gran parte de la población es analfabeta, que hay bastante personas sin techo y que hay niños que viven en una caja de cartón. A pesar de ser pobre, los nicaragüenses sí son amables.

Al contrario, desechan la suciedad y la inseguridad, pero al mismo tiempo nos dan una serie de consejos y medidas de precaución. O sea, en primer lugar quieren convencernos de que Nicaragua es un país seguro, pero después leemos un múltiplo de consejos sobre lo que tenemos que hacer y lo que no para que no nos roben. También en cuanto a nuestra ropa, hay unas reglas que tenemos que seguir para que los hombres no nos molesten. Lo mismo ocurre con la suciedad: leemos que la higiene está buena, pero sí tenemos que llevar remedios contra los trastornos intestinales, llevar desinfectantes y lavarse las manos frecuentemente. Se ponen el énfasis en todos estos aspectos que nos dan un sentimiento preocupante.

En cuanto a los estereotipos positivos, unos aspectos nos han llamado la atención. En primer lugar, lo que salta a la vista es la omisión de la riqueza cultural en las entrevistas. Cuando preguntamos a las agencias de viajes lo que tenemos que visitar o ver en Nicaragua o lo que no tenemos que perder, sólo la mitad mencionó la historia o la riqueza cultural. También las organizaciones casi no la mencionaron. Las razones podrían ser las siguientes: es posible que en la mente de las organizaciones de viajes existe una relación de superioridad – inferioridad entre Europa y Nicaragua en la que Nicaragua es inferior a la cultura europea. Puede implicar que la riqueza cultural de Nicaragua no se considera como importante lo que puede resultar en un desprecio. También puede ser que se trate simplemente de una ignorancia: que no saben suficientemente de esta riqueza y/o piensan que no es tan importante o interesante para los viajeros. Concluimos que existen muchas posibilidades y mucho potencial para atraer a más viajeros, si solo los empleados de las agencias supieran más de la riqueza cultural y que estuvieran más conscientes sobre este potencial. Incluso podemos preguntarnos ¿cómo las organizaciones desean contribuir a construir una Nicaragua más próspera si no estiman y aprecian la cultura e historia de este país? Quizás sólo quieren mirar hacia el futuro y no en el pasado, pero sin la historia de un pueblo o país, ¿es posible

conocer su gente? ¿y cuando uno no sabe nada de una población, realmente va a lograr el objetivo de mejorar las condiciones de la vida de esta población?

En segundo lugar, en cuanto a la riqueza natural se puede concluir que las agencias de viajes pueden mejorar la información que ofrecen visto que se publica poco sobre los volcanes, mientras que se llama Nicaragua "la tierra de lagos y volcanes". Al contrario de la riqueza cultural, no es muy obvio que se trate de una ignorancia, ya que es tan claro que los volcanes son uno de los aspectos más importantes y únicos de Nicaragua. Por lo tanto, ¿no es importante estimular en el viajero la admiración y curiosidad por determinados aspectos fantásticos y admirables de la naturaleza nicaragüense? Como no hay volcanes en los Países Bajos, es uno de los fenómenos más interesantes y fascinantes para turistas holandeses y por eso hay que entusiasmarles. Además de los volcanes, sería lógico que los turistas les interesan también por los otros aspectos que forman parte de la riqueza natural de Nicaragua, por ejemplo: los animales y la agricultura. Son todos estos aspectos que contribuyen a la decisión de emprender el viaje a Nicaragua o no. También es posible que se trate de una infravaloración de la riqueza natural nicaragüense, ya que el país vecino es Costa Rica que se considera como el paraíso de flora y fauna. Sería una pena si realmente es el caso, ya que la riqueza natural de Nicaragua no tiene nada que envidiar a la riqueza natural costarricense.

Lo que podemos concluir es que existen diferencias entre la información ofrecida en las páginas web y la información obtenida en las entrevistas en cuanto a los estereotipos positivos. Es un aspecto llamativo, porque se supone que una agencia de viajes sea unánime en su promoción de Nicaragua, es decir: que comunica la misma información en las entrevistas que podemos encontrar en la página web. Sin embargo, en nuestro estudio ha resultado que no siempre es el caso. Como hemos visto por ejemplo en cuanto a Granada: todas las agencias de viajes nos cuentan en sus páginas web sobre esta ciudad, mientras que en las entrevistas sólo la mitad la mencionó.

Respondiendo a la pregunta de investigación, podemos concluir que tanto las agencias de viajes como las organizaciones afirman unos estereotipos que existen sobre Nicaragua y desechan otros. También matizan y ofrecen información suplementaria para corregir el estereotipo demasiado negativo para que los turistas tengan una imagen más realista. Los estereotipos la suciedad y la inseguridad no se afirman por completo ni se desechan. La pobreza sí se afirma completamente y también la riqueza natural, la riqueza cultural y el clima agradable. También hemos notado unos elementos del olvido, por ejemplo los volcanes en la descripción de la riqueza natural y la omisión completa por unas agencias y organizaciones de la descripción de la riqueza cultural.

A continuación seguimos con la comparación crítica entre las hipótesis que habíamos lanzado al inicio del trabajo y los resultados del análisis. Las hipótesis son las siguientes:

1. Las agencias de viajes contradicen los estereotipos negativos, rebatiendo la imagen negativa de Nicaragua. También afirman y/o ponen énfasis en los estereotipos positivos.
2. Las organizaciones que ofrecen trabajo voluntario también enfatizan los estereotipos positivos, pero no desechan completamente los estereotipos negativos como las agencias de viajes.

Rechazamos la primera hipótesis ya que las agencias de viajes no contradicen los estereotipos negativos completamente. Se afirma la pobreza diciendo entre ellos que Nicaragua es uno de los países más pobres. La suciedad y la inseguridad ni se afirman ni se contradicen. Explican que Nicaragua es un país seguro y que tiene una higiene bastante buena, pero sí nos dan bastante consejos para que no nos pongamos enfermos y no nos roben. Tantos consejos y medidas de precauciones nos evocan la imagen de que Nicaragua no siempre es enteramente seguro y que la higiene deja que desear. A la vez no se afirman todos los estereotipos positivos. Todas las agencias son unánimes sobre el clima agradable, pero lo que nos ha llamado la atención es la información insuficiente en cuanto a la riqueza natural y cultural. Sí se afirma que Nicaragua es un país bonito, pero la mayoría de las agencias omiten la historia y cultura y sólo mencionan unos volcanes.

Afirmamos la segunda hipótesis porque (como las agencias de viajes) las organizaciones que ofrecen trabajo voluntario no desechan completamente los estereotipos negativos ya que se afirman unos. Se subraya explícitamente el hecho de que Nicaragua es un país pobre y que la población vive en condiciones miserables. Se reacciona de manera parecida en cuanto a la suciedad y la inseguridad: nos cuentan que Nicaragua es seguro y que tiene una higiene buena, pero al mismo tiempo también nos dan unas medidas de precaución. Lo que de nuevo nos evoca la imagen de que no siempre es seguro y que la higiene tampoco es buena. Las organizaciones afirman los estereotipos positivos, pero casi no mencionan la riqueza cultural.

En otras palabras, para las dos hipótesis hay que concluir que se puede poner más atención en unos aspectos positivos, como la riqueza cultural y natural. Las agencias de viajes podrían aprovecharse más de los estereotipos positivos, ya que su objetivo es atraer a viajeros futuros y así vender viajes a Nicaragua. Cuando se incluyen los aspectos positivos más en su promoción de Nicaragua, el país sería más atractivo para los viajeros. Al fin y al cabo los aspectos bonitos de un país son las razones por las cuales uno decide emprender un viaje a dicho destino. Para las organizaciones que ofrecen trabajo voluntario es importante subrayar la necesidad de ayuda en Nicaragua y por lo tanto tienen que afirmar unos aspectos negativos. Sin embargo, los voluntarios también van a

explorar el país en su tiempo libre, así que también vale la pena enfatizar los aspectos positivos y bonitos que ofrece Nicaragua.

En resumidas cuentas: este estudio refleja una necesidad de incrementar los esfuerzos en la promoción de Nicaragua como un país con una cultura e historia rica y también una naturaleza rica. Al ofrecer más información sobre estos asuntos, los viajeros y voluntarios futuros ya conocerán mejor la gente y el paisaje del país donde van a viajar y/o hacer trabajo voluntario. Cuando se sabe más de un país, se puede entender el país mejor e incluso disfrutarlo mejor. Al fin y al cabo, para mejorar la promoción de Nicaragua y completar la información que se ofrece por medio de las páginas web y las consultas por teléfono, hay unos aspectos que se pueden incluir. Hemos desarrollado estos aspectos en una guía práctica que se puede encontrar en el anexo 1. La guía está escrito en neerlandés para que el sector turístico holandés pueda sacar provecho de esta guía.

3.2. Perspectivas para el futuro

Los resultados de esta investigación confirman que hay una omisión de la riqueza cultural de Nicaragua en la promoción por el sector turístico en Holanda. Sería interesante hacer una investigación futura en cuanto a la existencia, en el sector turístico, de una visión jerárquica que subordina la cultura nicaragüense a la cultura holandesa. Así se puede investigar si la cultura nicaragüense realmente es percibida inferior en cuanto a la cultura holandesa o europea. Se puede investigar por qué se olvida mencionar la cultura nicaragüense y si como consecuencia apunta hacia una cierta superioridad cultural o si se trata de una ignorancia. Si realmente es el caso de que Nicaragua es considerado como inferior desde el punto de vista cultural, se puede preguntar ¿por qué es así? Pero si se trata de una ignorancia, ¿por qué piensa el sector turístico que no vale la pena mencionar la historia y la cultura nicaragüense?

En investigaciones futuras también se pueden incluir más organizaciones que ofrecen trabajo voluntario para conseguir un corpus que tenga más equilibrio. O elegir una parte del sector turístico, o sea sólo incluir las agencias de viajes o sólo incluir las organizaciones que ofrecen trabajo voluntario para obtener un corpus más confiable. Además, se pueden incluir los reportajes de viajeros para investigar lo que los viajeros y voluntarios nos cuentan sobre Nicaragua después de su experiencia en este país. Durante su estancia en Nicaragua, ¿también han notado los estereotipos y cómo los describen en sus reportajes?

Así por medio de estos estudios se podrá completar nuestro estudio, que sólo ofrece una comprensión global de la imagen estereotípica de Nicaragua construida por el sector turístico holandés.

4. Bibliografía

- Autor desconocido. Documento preliminar para Consulta a la Nación. *Libro de la Defensa Nacional de Nicaragua*. 21-12-2015. <http://www.resdal.org/ultimos-documentos/parte1-poblacion-nacional.pdf>
- Baarda, B. et al. (2012) *Basisboek/interviewen*. Groningen/Houten: Noordhoff
- Beller, M. en Leerssen, J. (eds.). (2007). *Imagology: The Cultural Construction and Literary Representation of National Characters – A Critical Survey*. Series: *Studia Imagologica*, vol. 13. Amsterdam and New York: Rodopi.
- Berríos Zepeda, R. A. & Campo, S. (2015). “*Percepción de imagen país. Una aplicación a Nicaragua*”, *Revista Turydes: Turismo y Desarrollo*, 18, 1-15.
- Chew, W. L. (2006). “What’s in a National Stereotype? An Introduction to Imagology at the Threshold of the 21st Century.” *Language and Intercultural Communication* 6.3-4, 179–187.
- Gordoa, V. (2007). *El poder de la imagen pública*. México: Random House Mondadori.
- Holliday, A. et al. (2010). *Intercultural communication*. New York/Oxon: Routledge.
- Pérez Gras, M. L. (2013). *Relatos de cautiverio: El legado literario de tres cautivos de los indios en la Argentina del siglo XIX*. Tesis doctoral, Universidad del Salvador.
- Stokvis, P. (1997). *Nationale identiteit, beeldvorming, stereotypen en karakteristieken: het debat over de nationale identiteit. Theoretische geschiedenis: kritiek, samenvattingen, aanwinsten instituutsbibliotheek, bibliografie van tijdschriftartikelen: viermaandelijke uitg. van het Instituut voor Theoretische Geschiedenis*, 24, 279- 288.
- Villamor Vargas, I. & Danta Navarro, C. & Ortega Guillén, N. (2010). “Estudio de imagen y posicionamiento del destino Centroamérica en Europa”, *Nuevas perspectivas del turismo para la próxima década: III Jornadas de Investigación en Turismo*, 3, 601-620.
- Zivancevic Sekerus, I. (2004). “Literary Education – (Re) Shaping Our Past/Present/Future Perception of The Other.” *Obdobja* 25, 219–223. Print.

Anexos

Anexo 1. Handleiding voor het efficiënt promoten van reizen naar Nicaragua

Beste reisorganisaties,

Na het uitvoeren van een onderzoek over het beeld van Nicaragua, is gebleken dat er een aantal positieve stereotypen ontbreken in de promotie van Nicaragua door de toeristische sector in Nederland. Om reizen of vrijwilligerswerk naar Nicaragua te promoten, is het aan te raden om in te spelen op de positieve stereotypen van dit land. Het zijn namelijk deze positieve aspecten die Nicaragua aantrekkelijk maken om naar toe te reizen voor een vakantie of om vrijwilligerswerk te doen. Uiteraard moet er ook informatie worden verschaft over de negatieve stereotypen en hoe de toeristen zich hier het beste op kunnen voorbereiden. Op deze manier kunnen zij voorkomen dat zij in vervelende situaties terecht komen. Echter, door het uitlichten van de positieve aspecten krijgt de toekomstige reiziger een beter beeld van wat Nicaragua allemaal te bieden heeft. Tevens zal men het land beter leren kennen en zal duidelijk worden waarom Nicaragua meer dan de moeite waard is om te bezoeken.

Vandaar dat wij van de Master Interculturele Communicatie van de Universiteit Utrecht u deze handleiding aanbieden, zodat u dit kunt doorvoeren in uw promotie voor Nicaragua.

Koloniale geschiedenis

Het is aan te raden iets te vertellen over de koloniale geschiedenis van Nicaragua. Veel reizigers gaan er wellicht vanuit dat de Nicaraguaanse cultuur geen band heeft met Europa, terwijl de culturele rijkdom van Nicaragua juist gevoed is door de cultuur van Zuid-Europa! Na de ontdekking van Amerika door **Columbus** in 1492, werd Nicaragua namelijk in 1522 veroverd door de **Spanjaarden**. Door dit te vertellen weten de reizigers voor vertrek al iets over de koloniale geschiedenis van Nicaragua en zullen deze invloeden wellicht sneller opvallen zodra zij daar zijn. Ook kunt u nog vertellen dat na de verovering van de Spanjaarden een groot gedeelte van de oorspronkelijke bevolking stierf in de oorlog of door de nieuwe ziektes die waren meegebracht uit Europa. Anderen werden aan het werk gezet als slaven of verscheept naar andere landen van de "Nieuwe wereld". In 1823 werd Nicaragua onafhankelijk als deel van de Verenigde Staten van Centraal- Amerika. In 1838 viel deze federatie uiteen en werd Nicaragua een **onafhankelijke republiek**.

Culturele rijkdom

Granada

Na een korte introductie over de koloniale geschiedenis kunt u de reizigers enthousiast maken over de steden waar zij deze geschiedenis met eigen ogen kunnen aanschouwen. Zoals Granada, de oudste stad van Midden- Amerika die in 1524 werd gesticht door Francisco Hernández de Córdoba. Dat Granada op de lijst van **UNESCO**

staat is ook een leuk feitje om te vermelden. Vervolgens kunt u Granada beschrijven als een aangename stad met levendige pleinen waar gezellige restaurants, drinkgelegenheden en prachtige

koloniale gebouwen te vinden zijn. Eén van deze gebouwen is het San Francisco klooster. Dit is het oudste bouwwerk dat de bewogen geschiedenis weerspiegelt en nu fungeert als een museum en **cultureel centrum**. Andere bezienswaardigheden die u kunt noemen zijn de stadsbegraafplaats (met indrukwekkende oude graftombes), het La Polvora fort (een voormalige opslagplaats voor buskruit), de Xalteva kerk en de oude stadsmuren. De stadsmuren en Xalteva kerk dateren al van vóór de Spaanse heerschappij.

León

Met het oog op het culturele erfgoed van Granada, kunt u ook de nieuwsgierigheid voor León aanwakkeren bij de reiziger. Deze stad wordt gezien als het **culturele centrum** van Nicaragua en is

de belangrijkste **universiteitsstad**. U kunt vervolgens León en Granada vergelijken door te zeggen dat León ook wel de kleinere versie is van Granada, maar met net zo'n gemoedelijke sfeer. Reizigers kunnen meer dan 20 kerkjes in verschillende bouwstijlen en kleuren bewonderen. De **Barokke stijl** uit Zuid-Europa is terug te zien in de Calvario Kerk, de Laborío kerk en la Recolectión. U kunt de

reiziger ook enthousiast maken door te vertellen over de witte kathedraal op het centrale plein: la Basílica Catedral de la Asunción de León (de grootste kathedraal van Midden- Amerika). Vertel daarbij dat zij vanaf het dak van deze kathedraal een indrukwekkend uitzicht zullen hebben over de stad en haar

omgeving. Verder staan er nog talloze religieuze kunstwerken en musea in de stad. Ook is het leuk om uw potentiële klanten te attenderen op de **revolutionaire muurschilderingen** die herinneren aan de roerige geschiedenis. Naast de koloniale invloeden kunt u de reizigers aanraden om een bezoekje te brengen aan de gezellige volksbuurt El Laborío waar zij de sfeer van het echte Nicaraguaanse leven kunnen proeven. Door de reiziger te informeren over Granada en León wordt de koloniale geschiedenis tastbaarder.

Cultuur

De bevolking

Als reisorganisatie is het een goed idee om iets over de Nicaraguanen te vertellen, aangezien dit een aspect is wat reizigers niet snel als eerste zullen opzoeken over een land. Zo kunt u uitleggen dat 86% van de Nicaraguaanse bevolking blank is of **Mestizo**: mengeling tussen Europeanen en de oorspronkelijk, Indiaanse bevolking (wat wederom een band met Europa weerspiegelt). 9% is zwart (zij zijn vooral te vinden aan de oostkust) en 5% van de bevolking is Indiaans. U kunt hierbij ook weer de koloniale geschiedenis betrekken door te vertellen dat de oorspronkelijke bevolking uit verschillende stammen bestond. Echter, door de jarenlange overheersing, hebben deze stammen zich aan de westerse culturen aangepast of trokken ze weg naar o.a. Colombia en Venezuela. Vandaar dat Nicaragua een **mengcultuur** is geworden, want de bevolking heeft zowel de oude gebruiken en folklore van de Indiaanse culturen als die van de kolonisator (de Spanjaarden) overgenomen. Leg vervolgens uit dat deze diversiteit ook samenhangt met de verschillende gebieden. Zo heeft de oostkust meer gelijkenissen met de Caribische gewoonten vanwege de Engelse overheersing en zijn er in de rest van het land veel Spaanse invloeden merkbaar. Veel reizigers zullen

al weten dat **Spaans** de hoofdtal is in Nicaragua. U kunt hen vertellen dat Spaans wordt gesproken door 90% van de bevolking en dat de overige 10% **Creools Engels** en **Indiaanse talen** spreekt. Wat veel reizigers ook niet zullen weten is dat de Nicaraguanen het geloof ook overnamen van hun bezetters. Vandaar dat de meerderheid dan ook **Rooms-Katholiek** is. Dankzij de vrijheid van godsdienst in 1939, kwamen er het Evangelisch en het Mormoons geloof bij. Sinds 1990 groeien deze twee groepen terwijl het aantal Rooms-Katholieken afneemt.

Eten en drinken

Informeer de reizigers ook over de lokale gerechten die zij zullen tegen komen in Nicaragua en zeker moeten proeven. Een voorbeeld hiervan is "**gallo pinto**": rijst met bonen, soms ook gecombineerd met roerei. Veel Nederlanders zullen niet verwachten dat dit vaak wordt gegeten als ontbijt!

En voor de gebakliefhebbers is de "**quesillo tradicional**" aan te raden: een zeer populaire pudding van vanille of kokos.

En vergeet hen ook zeker niet te informeren over de lokale rum in Nicaragua: **Flor de Caña**. Deze zullen zij tegenkomen in elke bar of supermarkt en is in verschillende leeftijden en smaken te verkrijgen en zeker het proberen waard!

Vulkanen

Cerro Negro

Aangezien Nicaragua ook wel **”het land van de vulkanen”** wordt genoemd, is het van belang om de reiziger hierop attent te maken. U kunt beginnen met één van de jongste vulkanen: Cerro Negro (ontstaan in 1850), die niet ver van León ligt. Beschrijf de vulkaan als een eenvoudige vulkaankegel die sterk contrasteert met de omliggende heuvels. Daaraan dankt de vulkaan ook zijn naam: Cerro Negro betekent **Zwarte Heuvel**.

Maak de avontuurlijke reizigers enthousiast voor het **vulkaanboarden**. Na een klim van ongeveer een uur komen de reizigers bovenop de vulkaan aan. Vanaf hier zijn de vulkanische activiteiten en de schitterende kleuren van metalen en fosfaten goed te zien. Het panoramische uitzicht vanaf de top is prachtig.

De afdaling via de steile helling aan de andere zijde van de vulkaan gaat beduidend sneller. En hierna zullen de reizigers net zo zwart zijn als de Cerro Negro zelf.

Concepción en Maderas

Als u het heeft over de vulkanen in Nicaragua is het van belang om de diversiteit te benadrukken. Bijvoorbeeld het eiland Ometepe, wat **”twee pieken”** betekent aangezien het is gevormd door twee vulkanen, namelijk Concepción en Maderas. Beide vulkanen kan men beklimmen en bieden prachtige uitzichten. Maderas is de kleinere van de twee en heeft op de top een **kratermeer**. Het kratermeer maakt Maderas bijzonder aangezien niet alle vulkanen dit hebben. En de hellingen van Maderas zijn

een van de weinige plaatsen aan de Pacifische kant van Nicaragua waar **nevelwoud** groeit. Eén van de andere plaatsen is de vulkaan Mombacho (die later nog aan bod komt). U kunt vervolgens uitleggen dat nevelwouden worden gekenmerkt door een rijk planten- en dierenleven als gevolg van de hoge luchtvochtigheid. Op de vulkaan zijn ook **prehistorische rotstekeningen** gevonden. Vermeld

hier wel bij dat reizigers de vulkaan altijd moeten beklimmen onder begeleiding van een gids, omdat een aantal toeristen in het verleden de weg kwijt geraakt zijn. Leg uit dat de wandeling naar de top van de krater moeilijk kan zijn, met steile hellingen die modderig worden als het regent. Op het eiland regent het vaak, zodat een gladde klim vaak voorkomt. Maar uiteraard maakt het kratermeer op de top de klim meer dan de moeite waard!

Voor de reizigers die van een uitdaging houden kunt u Concepción aanraden, aangezien dit de **hoogste** is van de twee. Concepción dankt haar huidige hoogte van 1610 meter aan de voortdurende uitbarstingen. Sinds 1883 is de vulkaan ten minste 25 keer uitgebarsten waarbij de laatste uitbarsting plaats vond op 9 maart 2010. Tot op de dag van vandaag is Concepción actief. De uitbarstingen

van Concepción worden gekenmerkt door frequente, middelgrote explosies en actieve fumarolen die aanwezig zijn ten noorden van de kraterkop. Maak hen vervolgens enthousiast door te vertellen dat het landschap bestaat uit **koffieplantages, rotsen en bananenplantages**. Ook zal men onderweg nog een klein bos tegenkomen. Hoe hoger ze echter komen, hoe beperkter het uitzicht wordt en hoe minder vegetatie er voorkomt. De vulkaan kan in een dag op en neer beklommen worden.

Masaya

U kunt de reizigers warm maken voor de Masaya vulkaan, omdat deze zowel lopend als met de auto te bezoeken is. Overigens ligt de vulkaan in een nationaal park niet ver van Granada. Als de reizigers kiezen voor de wandelroute, kunnen zij verschillende dieren tegenkomen zoals **wasberen, coyotes, leguanen**

en apen. Reizigers die niet van wandelen houden kunnen er voor kiezen om in één keer naar boven te rijden tot aan de krater en het spektakel te bewonderen van de **vulkanische rookpluimen** die uit de aarde opstijgen. Wat u ook zeker moet noemen is het fantastische panoramische uitzicht wat zij zullen hebben over het enorme kratermeer **Laguna de Apoyo.**

Mombacho

Wanneer u vertelt over het **nevelwoud** op de vulkaan Maderas op eiland Ometepe kunt u makkelijk de stap maken naar de vulkaan Mombacho (aangezien hier ook nevelwoud te vinden is). Deze vulkaan ligt vlakbij Granada en is daarom ook al te zien vanaf deze stad. De vulkaan is 1344 meter hoog en ligt in het natuureservaat Vulkaan Mombacho. Vertel de reizigers dat de vulkaan momenteel in een diepe slaap is en voor

het laatst actief was in 1570. Het is niet bekend of de vulkaan al eens eerder is uitgebarsten. Ook hier is het van belang de reizigers te enthousiasmeren over het landschap dat zij zullen tegenkomen tijdens de klim: **tropisch regenwoud, langs koffieplantages en uiteraard nevelwoud.** En ook zeker over het geweldige uitzicht vanaf de top van de vulkaan op het meer van Nicaragua met Las Isletas en de stad Granada. Er zijn twee wandelpaden en het is ook mogelijk om er een **canopytour** te doen.

Zoals u ziet biedt deze handleiding u enkele voorbeelden van de positieve stereotypen van Nicaragua. Als reisorganisatie moet u zeker de bewondering en nieuwsgierigheid van de reiziger aanwakkeren door de positieve aspecten te benadrukken die Nicaragua uniek maken. Zoals u heeft kunnen lezen zijn dit o.a.: de koloniale geschiedenis en hoe dit met name terug te zien is in de architectuur van Granada en León, de diversiteit van de bevolking, lokaal eten, rum en de veelvoud en verscheidenheid aan vulkanen. De reiziger kent deze aspecten misschien (gedeeltelijk) nog niet, dus vandaar dat het een goed idee is om deze informatie te gebruiken om Nicaragua als extra uitdagend, "uniek" en rijk aan vele aspecten voor te stellen.

Het zijn namelijk deze aspecten van een land waardoor een reiziger kiest om een vakantie door te brengen of vrijwilligerswerk te doen in Nicaragua. Tevens leert de toekomstige reiziger het land en haar bevolking op deze manier al kennen voor vertrek. Door deze handleiding te gebruiken in de promotie van Nicaragua maakt u hen attent op alle aspecten die Nicaragua uniek en de moeite waard maken om te bezoeken!

Universiteit Utrecht

Anexo 2. Entrevistas agencias de viajes

Anexo 2.1. Entrevista con Djoser

Negatieve stereotypen

Ten eerste zou ik graag willen weten of het verstandig/ veilig is voor mij, om als blond meisje alleen naar Nicaragua te gaan? In het reisadvies van de rijksoverheid staat dat er in een aantal steden (Managua, Granada, Leon, San Juan del Sur, Corn Islands) criminaliteit plaatsvindt.

Het is zeker mogelijk om alleen naar Nicaragua te gaan. Het toerisme is steeds meer in opkomst. En het land is stukken stabiel vergeleken met vroeger.

Kan ik daar alleen over straat? Overdag en s' nachts?

Overdag zeker wel, zonder enkel probleem. Doe gewoon wat je in elk land zou doen: niet in het donker alleen over straat. S' nachts dus inderdaad niet doen.

Zal ik niet worden lastig gevallen? (nageroepen op straat, aangerand etc.)

Wellicht dat je eens wordt nagefloten, want het valt natuurlijk wel op dat je een buitenlander bent, maar over aanrandingen e.d. hoef je je geen zorgen te maken.

Zal ik niet worden beroofd?

Dit zou natuurlijk altijd eens kunnen gebeuren, maar het is niet een situatie zoals in Mexico met drugsbaronnen. Over het algemeen is het een zeer veilig land.

Zijn ze daar wel gewend aan toeristen of is dat nog bijzonder?

Hier zijn ze zeker al aan gewend. Het toerisme wordt steeds actiever in Nicaragua, dus toeristen zijn daar doodnormaal.

Is het gepast om een korte broek te dragen met warm weer of is het verstandiger om dit niet te doen?

Is het gepast om je vrouwelijk te kleden (of beter sportief/mannelijk)? Kan je sieraden dragen? (kan dit reacties uitlokken)

Nicaragua is geen islamitisch land, maar juist christelijk. Je bent daar dan ook vrij om je te kleden zoals je wilt. Een rokje of korte broek is geen probleem. Opvallende sieraden zou ik wel thuis laten. Het is uiteraard niet noodzakelijk om te showen met je rijkdom aangezien het toch een arm land is.

Is het openbaar vervoer betrouwbaar? (voor tijdens de vrije tijd)

Tijdens de reis is al het openbaar vervoer geregeld. Als je in je vrije tijd ergens heen wilt kun je terecht bij de reisleiding en adviseren zij jou over welke bussen te nemen. Dit is prima te doen, zolang je dit overdag doet.

Aangezien het een arm land is:

Bedelt de bevolking? Proberen ze je dingen aan te smeren/ af te troggelen?

Ze proberen wel zoveel mogelijk souvenirs te verkopen aan toeristen, maar ze zullen niet letterlijk aan je trekken of vervelend doen.

Zijn er veel daklozen? Worden er veel toeristen beroofd/ opgelicht?

In de buitenwijken zijn er vooral daklozen, maar wij raden wel sterk af om daar te komen want daar heb je als toerist niets te zoeken.

Hoe zit het met de hygiëne in Nicaragua?

In dat opzicht is het vrij westers. Door de komst van de Spanjaarden in Latijns- Amerika kent het werelddeel veelal Europese normen, ook als het op hygiëne aankomt. Je kunt bijvoorbeeld overal je handen gewoon wassen.

Is het kraanwater ook te drinken voor ons?

Het is verstandig om flessen water in de supermarkt te kopen. Niet uit de kraan drinken.

Is het raadzaam om eten op marktjes/ op straat te eten?

Dat is geen enkel probleem. Het is niet zo dat het onhygiënisch is zoals we dat kennen vanuit China bijvoorbeeld. Mocht je het echt niet vertrouwen, doe het dan niet.

Positieve stereotypen

Wat is typisch voor Nicaragua?

Groene landschappen, zeker in het regenseizoen. Koloniale geschiedenis uit de tijd dat de Spanjaarden aankwamen, vooral te zien in de architectuur. Aangename temperatuur het hele jaar door.

Wat zou u mij aanraden om daar te gaan doen?

In je vrije tijd lekker door de stadjes lopen en het lokale leven observeren. Boottochtjes of tochten met een kano of te paard zijn leuk om te doen. Nicaragua biedt veel outdoor activiteiten aan voor de wat sportievere onder ons.

Wat mag ik zeker niet missen als ik daar ben?

Visgerechten proberen. Nicaragua heeft veel vis beschikbaar en ze weten die heel lekker klaar te maken. Klassiek geserveerd met rijst en witte bonen of met kaas en aardappelen.

Hoe is de gemiddelde temperatuur?

Er is altijd een warme temperatuur. Ze zeggen altijd dat Nicaragua twee seizoenen kent: warm en warmst en nat en natst. Zelfs tijdens het regenseizoen is het dus warm, maar kan het zijn dat je een uurtje moet schuilen voor een regenbui en vervolgens weer in 30°C rond kunt lopen. Neem dus altijd een poncho mee, een paraplu is nooit echt handig.

Hoe is de bevolking?

Vriendelijke mensen waar je weinig last van zult hebben. Het zijn over het algemeen rustige mensen.

Costa Rica staat bekend om de natuur en de dieren, maar hoe is dat in Nicaragua?

In onze combinatiereis zie je beide landen. Nicaragua doet niet onder voor Costa Rica. In Nicaragua ga je ook genoeg prachtige natuur zien en dieren. Qua veiligheid zijn ze allebei prima te doen. Costa Rica is meer toeristisch en Nicaragua is wat puurder. Vandaar de moeite waard om beide landen te bewonderen.

Hoe gaat de grensovergang van Costa Rica naar Nicaragua? Is het veilig?

Dit is inbegrepen in onze reis. De overgang gaat namelijk echt nog op de ouderwetse manier. Er moeten verschillende papiertjes en stempels worden gehaald, vervolgens loop je over een stuk land wat een niemandszone is, dus dan ben je officieel in geen enkel land. En hierna moet je weer van loket naar loket. Ook willen zij meestal het ticket van je terugvlucht zien zodat ze weten dat je weer weg gaat. Bij elkaar kost alles veel tijd en hierdoor is het fijn om dit samen met de groep en de reisleiding te doen, zodat je weet wat je moet doen en het niet allemaal alleen hoeft te doen.

Anexo 2.2. Entrevista con Fox Reizen

Negatieve stereotypen

Ten eerste zou ik graag willen weten of het verstandig/ veilig is voor mij, om als blond meisje alleen naar Nicaragua te gaan? In het reisadvies van de rijksoverheid staat dat er in een aantal steden (Managua, Granada, Leon, San Juan del Sur, Corn Islands) criminaliteit plaatsvindt.

Ja, alle bestemmingen die wij aanbieden zijn goed veilig, dus ook Nicaragua. 100% kunnen we natuurlijk nooit garanderen, maar onze reizen zullen je nooit ergens brengen waar het onveilig kan zijn.

Kan ik daar alleen over straat? Overdag en s' nachts?

S' nachts moet je daar niet alleen over straat gaan en altijd een taxi pakken naar het hotel. Als je met andere mensen van het reisgezelschap s' avonds weg gaat dan kunnen jullie wel naar het hotel lopen (maar alleen als dit een groep is en niet als twee meisjes bijvoorbeeld).

Zal ik niet worden lastig gevallen? (nageroepen op straat, aangerand etc.)

Hoogstens alleen misschien na gefluit worden.

Zal ik niet worden beroofd?

Dit kunnen wij niet garanderen, dit kan altijd gebeuren. In dit geval is het van belang om je gezonde verstand te gebruiken en altijd op je tas te letten.

Zijn ze daar wel gewend aan toeristen of is dat nog bijzonder?

Nicaragua is niet heel toeristisch, maar in de populairste plaatsen zijn mensen er ondertussen wel al aan gewend.

Is het gepast om een korte broek te dragen met warm weer of is het verstandiger om dit niet te doen?

Is het gepast om je vrouwelijk te kleden (of beter sportief/mannelijk)? Kan je sieraden dragen? (kan dit reacties uitlokken)

Het is wel aan te raden om je niet opzichtelijk te kleden. Niet te bloot gekleed gaan, bijvoorbeeld een broek over de knie dragen en korte mouwen. En geen opvallende sieraden dragen. Dit kan anders wel de aandacht vragen van de mannelijke bevolking. De lokale bevolking kan met 30°C nog in een lange broek lopen, dus een korte broek is te opzichtelijk. Maar nadrukkelijk mannelijk gekleed is overbodig.

Is het openbaar vervoer betrouwbaar? (voor tijdens de vrije tijd)

Het is prima te doen om te reizen met de bussen. Alleen rijden de bussen niet vaak op tijd.

Aangezien het een arm land is:

Bedelt de bevolking? Proberen ze je dingen aan te smeren/ af te troggelen?

Op de markten probeert de bevolking wel zoveel mogelijk souvenirs te verkopen aan de toeristen, dus zij doen hier wel hun best voor, maar zij accepteren wel nee. Ze blijven niet constant proberen als je aangeeft dat je geen interesse hebt.

Zijn er veel daklozen? Worden er veel toeristen beroofd/ opgelicht?

Er zijn wel daklozen in Nicaragua, want de bevolking is vrij arm. Zolang je goed op je spullen let en niet te imposant rond loopt met je spullen, is er niets aan de hand.

Hoe zit het met de hygiëne in Nicaragua?

Op de plekken waar wij komen is dit prima. Wel raden wij altijd aan om geen zwerfdieren te aaien i.v.m. ziektes. Ook al ben je gevaccineerd, als je gebeten wordt is het toch verstandig om langs het ziekenhuis te gaan.

Is het kraanwater ook te drinken voor ons?

Voor de zekerheid is het beter om water in de supermarkt te kopen. De Nicaraguanen zijn hier resistent voor, maar de meeste Europeanen niet. En ziek worden tijdens je vakantie wilt natuurlijk niemand.

Is het raadzaam om eten op marktjes/ op straat te eten?

Dit kan prima, al geldt wel dat het per situatie anders is. Mocht het er niet al te hygiënisch uitzien en je vertrouwt het niet, dan kun je het beter niet doen.

Positieve stereotypen

Wat is typisch voor Nicaragua?

De vriendelijke bevolking, de mooie natuur met regenwouden, maar ook zeker de dieren die er in het wild zijn te bewonderen. En de vulkanen uiteraard.

Wat zou u mij aanraden om daar te gaan doen?

Als je in Granada bent zeker even naar Las Isletas gaan. Je kunt een boottochtje maken langs deze eilandengroep. Op enkele eilandjes zijn ook apen te zien die inmiddels zijn gewend aan de toeristen.

S' avond met het reisgezelschap de barretjes langsgaan en het nachtleven ontdekken. En aangezien Nicaragua het land is van vulkanen kan een bezoekje aan een vulkaan niet ontbreken, bijvoorbeeld: Mombacho of Masaya.

Wat mag ik zeker niet missen als ik daar ben?

Het eten uitproberen. Er zijn hele lekkere visgerechten en er zijn talloze fruitsoorten. En na een tijdje zal je de rijst en bonen ook gaan waarderen.

Hoe is de gemiddelde temperatuur?

In het droogseizoen kan het heel heet zijn, zo heet dat het zelfs voor de lokale bevolking warm is. In het regenseizoen is het alsnog warm, maar zoals de naam al zegt is er dan meer afwisseling met regenbuien, maar het is dan niet koud.

Hoe is de bevolking?

Hele vriendelijke mensen. Ze vallen mensen niet lastig omdat ze zo graag spullen willen verkopen. Het is niet zoals de situaties die de meeste mensen kennen uit Turkije en Marokko. Mensen die op de markt staan zullen ook niet snel staan te schreeuwen om de spullen te verkopen aan toeristen.

Costa Rica staat bekend om de natuur en de dieren, maar hoe is dat in Nicaragua?

Hetzelfde, net als Costa Rica prachtige natuur en dieren.

U heeft ook combinatiereizen met Costa Rica, wat zou u mij aanraden? Alleen Nicaragua of een combinatie? Wat is leuker/mooier/veiliger?

Beide landen zijn aan te raden, maar Nicaragua is volgens velen meer authentiek. En als je minder toeristen wilt tegenkomen is dat ook een goede keuze. Qua veiligheid zijn beide landen hetzelfde.

Stel ik wil tijdens mijn vrije tijd zelf nog naar Costa Rica, is het dan aan te raden om de grens alleen over te steken? Kan dat met het openbaar vervoer of is het verstandiger om dit met uw organisatie te doen?

Het is niet perse verstandiger om dit met onze organisatie te doen, maar het scheelt je wel veel tijd en geeft je ook meer comfort. Overigens als je voor de combinatiereis gaat zit de grensovergang erbij.

Anexo 2.3. Entrevista con Koningaap

Negatieve stereotypen

Ten eerste zou ik graag willen weten of het verstandig/ veilig is voor mij, om als blond meisje alleen naar Nicaragua te gaan? In het reisadvies van de rijksoverheid staat dat er in een aantal steden (Managua, Granada, Leon, San Juan del Sur, Corn Islands) criminaliteit plaatsvindt.

Ja, is zeker prima te doen. Ik ben zelf ook blond en ik heb nergens last van gehad. Het klopt dat er in Managua redelijk veel criminaliteit plaatsvindt, maar wij komen hier niet. Je mist overigens niks, want het is ook geen bijzonder mooie stad.

Kan ik daar alleen over straat? Overdag en s' nachts?

Zodra het donker is moet je niet alleen over straat. Neem de taxi als je s' avonds alleen naar huis moet.

Zal ik niet worden lastig gevallen? (nageroepen op straat, aangerand etc.)

Nee absoluut niet.

Zal ik niet worden beroofd?

Dit zou alleen kunnen gebeuren in de hoofdstad Managua, maar zoals ik al zei: met onze reizen kom je daar helemaal niet.

Zijn ze daar wel gewend aan toeristen of is dat nog bijzonder?

Het toerisme is pas sinds 20 jaar langzaam aan het opkomen, dus ze staan er af en toe nog van te kijken, maar niet op een negatieve manier. Eerder uit interesse en nieuwsgierigheid. Mocht je dus aandacht krijgen houd dit dan ook in je hoofd: ze zijn alleen maar geïnteresseerd waarom buitenlanders naar Nicaragua komen.

Is het gepast om een korte broek te dragen met warm weer of is het verstandiger om dit niet te doen? Is het gepast om je vrouwelijk te kleden (of beter sportief/mannelijk)? Kan je sieraden dragen? (kan dit reacties uitlokken)

Aangezien je al aardig opvalt als toerist zou ik er niet voor kiezen om je expres opvallend te kleden. Je hoeft niet alleen maar mannelijke kleding aan in een zwarte of grijze kleur, maar ik zou je hele korte broekjes en decolletés afraden. Voor religieuze instituten zou ik je altijd wat meer bedekking aanraden, maar dat geldt voor elk land.

Is het openbaar vervoer betrouwbaar? (voor tijdens de vrije tijd)

Het is betrouwbaar, alleen de vertrektijden zijn dit niet. Vaak vertrekt een bus pas later. De bussen zijn niet altijd even comfortabel aangezien deze altijd heel vol zitten. Vaak moeten mensen ook staan in het gangpad.

Aangezien het een arm land is:

Bedelt de bevolking? Proberen ze je dingen aan te smeren/ af te troggelen?

Ze proberen uiteraard wel hun spullen te kopen (vooral op marktjes), maar zij vallen je hier niet lastig mee.

Zijn er veel daklozen? Worden er veel toeristen beroofd/ opgelicht?

In de grotere steden zijn er wel veel daklozen, met name in Managua. Maar nogmaals hier komen we met onze reizen niet.

Hoe zit het met de hygiëne in Nicaragua?

Is prima. Alleen in de buitenwijken kan het er slechter aan toe zijn, maar daar kom je als toerist niet.

Is het kraanwater ook te drinken voor ons?

Niet uit de kraan drinken, maar flessen kopen in de supermarkt.

Is het raadzaam om eten op marktjes/ op straat te eten?

Als je weet dat je zelf geen moeite hebt met buitenlands/ ander eten dan kun je dit doen. Als je van jezelf weet dat je een gevoelige maag hebt is het aan te raden om dit voorzichtig te proberen en voorzorgsmaatregelen te treffen: diarreeremmer meenemen bijvoorbeeld.

Positieve stereotypen

Wat is typisch voor Nicaragua?

Mooi landschap met veel vulkanen (wordt ook wel het land van de vulkanen genoemd), dieren, leuke stadjes, geschiedenis uit de tijd van de Spanjaarden.

Wat zou u mij aanraden om daar te gaan doen?

Granada is een heel leuk stadje om door te wandelen. Dit kan ook prima tijdens de vrije tijd die je krijgt tijdens de reis als je even alleen erop uit wilt gaan. In San Juan del Sur kun je surflessen nemen of gewoon lekker zwemmen. Eén van de talloze vulkanen bezoeken. Las isletas zijn allemaal kleine eilandjes bij elkaar waar je tussendoor kunt varen en op sommige eilandjes leven apen.

Wat mag ik zeker niet missen als ik daar ben?

De vulkanen uiteraard, strand, dieren, Granada.

Hoe is de gemiddelde temperatuur?

Het kan er heel heet zijn. Voornamelijk in Granada kunnen de temperaturen tegen de 40°C oplopen. Aan de kustplaatsen is het iets koeler door de wind.

Hoe is de bevolking?

De Nicaraguanen zijn bijzonder aardige mensen. Je zult ook zien dat als je Spaans tegen hen gaat spreken dat ze daar heel open tegenover staan. Ook zijn ze heel behulpzaam. Als je op een kaart staat te kijken kan het zomaar zijn dat iemand je komt helpen met de weg.

Costa Rica staat bekend om de natuur en de dieren, maar hoe is dat in Nicaragua?

Dat is in Nicaragua net zo. Het enige is dat Costa Rica deze reputatie heeft omdat het toeristisch is, maar Nicaragua doet er niet voor onder.

Ik heb ook gekeken naar Costa Rica, wat zou u mij aanraden? Wat is leuker/ mooier? Wat is veiliger voor een meisje alleen?

Minder toeristisch zoals ik al zei. Qua natuur en dieren zal je in beide landen hele mooie ervaringen beleven, maar als je voor een authentiekere beleving gaat dan is Nicaragua een betere keuze.

Stel ik wil tijdens mijn vrije tijd zelf nog naar Costa Rica, is het dan aan te raden om de grens alleen over te steken? Kan dat met het openbaar vervoer of is het verstandiger om dit met een organisatie te doen?

Met onze combinatiereizen regelen wij het vervoer naar Costa Rica. Zelf met het openbaar vervoer gaan zou ik minder snel aanraden. Het is wel veilig, maar het kost heel veel tijd. Niet alleen de busritten waarbij je vaker moet overstappen, maar ook de gehele procedure bij de grens gaat langzamer als je het zonder reisorganisatie doet. Dit omdat je dan zelf "het wiel moet uitvinden".

Anexo 2.4 Entrevista con Kras Reizen

Negatieve stereotypen

Ten eerste zou ik graag willen weten of het verstandig/ veilig is voor mij, om als blond meisje alleen naar Nicaragua te gaan? In het reisadvies van de rijksoverheid staat dat er in een aantal steden (Managua, Granada, Leon, San Juan del Sur, Corn Islands) criminaliteit plaatsvindt.

Dat is volkomen veilig. Uiteraard komt er in de toeristische steden meer criminaliteit voor, maar dan moet je denken aan zakkenrollers en niet aan ernstige delicten.

Kan ik daar alleen over straat? Overdag en s' nachts?

Absoluut geen probleem. Zodra het donker wordt moet je dat niet doen, maar als het goed is doe je dat in geen enkel land.

Zal ik niet worden lastig gevallen? (nageroepen op straat, aangerand etc.)

Naroeppen doen de Nicaraguanen gewoonlijk niet. Nafluiten zal je wel af en toe meemaken, maar beschouw dat dan maar als een compliment en niet als iets vervelends.

Zal ik niet worden beroofd?

Dit gebeurt echt zelden. Houd je tas goed vast of als je een rugtas hebt doe er een slotje op zodat ze niet onopgemerkt je tas leeg kunnen halen.

Zijn ze daar wel gewend aan toeristen of is dat nog bijzonder?

De afgelopen jaren is dit steeds gewoner geworden, want het toerisme is eindelijk een beetje in opkomst.

Is het gepast om een korte broek te dragen met warm weer of is het verstandiger om dit niet te doen?

Is het gepast om je vrouwelijk te kleden (of beter sportief/mannelijk)? Kan je sieraden dragen? (kan dit reacties uitlokken)

Je kunt prima een korte broek dragen en een shirtje of topje. Een blote buik zou ik wel afraden aangezien je waarschijnlijk ook de kerken en kathedralen wilt bezoeken en hier is dat niet echt gepast. Overdreven mannelijk kleden is overbodig. Sieraden en make-up is ook prima, maar ik zou het niet overdrijven. Overigens is dat ook helemaal niet prettig in die hitte.

Is het openbaar vervoer betrouwbaar? (voor tijdens de vrije tijd)

Ja zeker. In de meeste bussen kun je je backpack of tas in een rek boven de stoelen plaatsen (zoals in Nederland in de trein) en in andere bussen worden ze op het dak gelegd. Dan is het wel van belang dat je ziet dat je tas ook daadwerkelijk het dak op gaat.

Aangezien het een arm land is:

Bedelt de bevolking? Proberen ze je dingen aan te smeren/ af te troggelen?

Dit valt wel mee. Over het algemeen wordt dit overdag nauwelijks gedaan, maar zijn er s' avonds meer mensen die souvenirs aan toeristen proberen te verkopen. Jongens die hangmatten proberen te verkopen zal je er heel veel zien.

Zijn er veel daklozen? Worden er veel toeristen beroofd/ opgelicht?

Er zijn wel veel daklozen. 60% van de bevolking is werkloos en niet iedereen heeft een familielid om bij te verblijven. De straatverkopers zullen dan ook het meeste eruit proberen te halen, maar er zijn niet meer berovingen dan in een ander land.

Hoe zit het met de hygiëne in Nicaragua?

Uiteraard minder dan Europese standaarden, maar er is geen verhoogd risico op ziek worden.

Is het kraanwater ook te drinken voor ons?

Zou ik niet doen. De ervaring leert dat de meeste Nederlanders hier niet tegen kunnen.

Is het raadzaam om eten op marktjes/ op straat te eten?

Sapjes die aangelengd zijn met water zou ik laten staan, want dan bestaat de kans dat je toch ziek wordt. Het eten kan je wel gewoon proberen.

Positieve stereotypen

Wat is typisch voor Nicaragua?

Prachtige natuur, veel dieren, je kunt veel doen met je geld.

Wat zou u mij aanraden om daar te gaan doen?

Ik zou beide kusten bezoeken: de Pacifische in het westen en de Caribische in het oosten. Beide kusten hebben een heel andere sfeer en omgeving, dus dat is heel leuk om mee te maken. Uiteraard moet je hier wel de tijd voor hebben, want het kost even tijd om van kust naar kust te komen.

En over het algemeen zou ik lekker de tijd voor alles nemen. Je reis niet te strak inplannen, want je gaat zo veel mooie plekken ontdekken en het zou jammer zijn als je daar te weinig van zou kunnen zien.

Wat mag ik zeker niet missen als ik daar ben?

De kathedralen, zo krijg je ook wat mee van de koloniale geschiedenis.

De vulkanen, je kunt ze onmogelijk allemaal doen want het zijn er te veel, maar kies er drie of vier uit die je graag zou willen doen en bereidt je goed voor met goede schoenen, voldoende water, etc.

Hoe is de gemiddelde temperatuur?

Zeer aangenaam. Wanneer je ook zult gaan, het zal altijd lekker warm zijn. De regen tijdens het regenseizoen kan dan zelfs verfrissend en erg welkom zijn.

Hoe is de bevolking?

De bevolking is arm, ze hebben het over het algemeen niet breed. Maar ondanks dat zijn het hele aardige en vaak ook behulpzame mensen.

Costa Rica staat bekend om de natuur en de dieren, maar hoe is dat in Nicaragua?

Net zo prachtig en soms zelfs juist nog mooier, omdat mensen er vaak vanuit gaan dat alle rijkdom aan flora en fauna in Costa Rica te vinden is en dan staan ze versteld van wat ze in Nicaragua te zien krijgen.

Ik heb ook gekeken naar Costa Rica, wat zou u mij aanraden? Wat is leuker/ mooier? Wat is veiliger voor een meisje alleen?

Het zijn allebei fantastische landen en ook zeker als meisje alleen prima te bereizen. Nicaragua is wel iets minder overstroomt door toeristen dus als je voor een originelere reis wilt gaan zou ik voor Nicaragua gaan.

Stel ik wil tijdens mijn vrije tijd zelf nog naar Costa Rica, is het dan aan te raden om de grens alleen over te steken? Kan dat met het openbaar vervoer of is het verstandiger om dit met een organisatie te doen?

Kan allebei in principe, maar dat hangt ook een beetje af van je persoonlijkheid. Sommige reizigers kunnen heel gestrest raken als zij uren moeten wachten en het gevoel hebben dat zij nauwelijks opschieten. En dat is vaak wel wat er gaande is bij de grensovergang. Maar het is absoluut wel veilig om het zelf met het openbaar vervoer te doen, dus hier moet je niet afgeschrikt door worden.

Anexo 2.5 Entrevista con Sapa Pana Travel

Negatieve stereotypen

Ten eerste zou ik graag willen weten of het verstandig/ veilig is voor mij, om als blond meisje alleen naar Nicaragua te gaan? In het reisadvies van de rijksoverheid staat dat er in een aantal steden (Managua, Granada, Leon, San Juan del Sur, Corn Islands) criminaliteit plaatsvindt.

Ja zeker zonder enige twijfel. Natuurlijk is er overal wel wat criminaliteit, maar dat heb je in Amsterdam ook en denk maar niet dat dat een toerist tegenhoudt om daarheen te gaan.

Kan ik daar alleen over straat? Overdag en s' nachts?

Zodra het donker is zou ik dat niet doen. Als buitenlander en onbekend in een nieuw land ben je automatisch een makkelijker slachtoffer.

Zal ik niet worden lastig gevallen? (nageroepen op straat, aangerand etc.)

Echt lastig gevallen zeer waarschijnlijk niet. De Nicaraguanen hebben wel respect voor vrouwen, maar ze zijn er ook niet vies van. Dus nagefloten en nageroepen worden zit er wel dik in. Maar als je hier niet op reageert is het al snel klaar.

Zal ik niet worden beroofd?

100% garanderen kunnen we dat natuurlijk nooit, ook al zouden we dat willen. Als buitenlander kan er altijd iets gebeuren, maar als je inderdaad in het donker niet alleen over straat aan de wandel gaat en altijd op je tas let zijn berovingen goed te voorkomen.

Zijn ze daar wel gewend aan toeristen of is dat nog bijzonder?

Wel steeds meer gewend. Maar blonde dames blijven natuurlijk exotisch, dus vandaar dat je wel aandacht zult krijgen. Maar die aandacht hoeft niet perse vervelend te zijn. Veel vrouwen krijgen qua zelfvertrouwen hierdoor juist een boost.

Is het gepast om een korte broek te dragen met warm weer of is het verstandiger om dit niet te doen?

Is het gepast om je vrouwelijk te kleden (of beter sportief/mannelijk)? Kan je sieraden dragen? (kan dit reacties uitlokken)

In principe zijn er geen regels en kan je aantrekken wat je in elk ander land ook zou aantrekken. Daarbij moet wel gezegd worden dat hoe meer bloot hoe meer je nog meer opvalt. Het is aan jezelf hoeveel aandacht je kan verdragen tijdens je vakantie.

Is het openbaar vervoer betrouwbaar? (voor tijdens de vrije tijd)

Betrouwbaar in de zin van op tijd niet, maar buiten dat prima te doen.

Aangezien het een arm land is:

Bedelt de bevolking? Proberen ze je dingen aan te smeren/ af te troggelen?

Aansmeren wordt wel in zekere zin gedaan want ze willen gewoon geld verdienen aan de toeristen. Dat kun je ze ook niet kwalijk nemen. Maar het blijft wel netjes, ze worden niet vervelend.

Zijn er veel daklozen? Worden er veel toeristen beroofd/ opgelicht?

Daklozen zie je vooral in de hoofdstad Managua. Hier is ook van bekend dat er meer berovingen plaatsvinden. In de andere steden zijn er ook wel daklozen, maar niet buitensporig veel.

Hoe zit het met de hygiëne in Nicaragua?

Goed hoor, door het opkomende toerisme moet dit ook wel. Tijdens het reizen zal je wel eens langs dorpjes komen waar de hygiëne nog te wensen over laat, maar in de toeristische plekken is dat prima.

Is het kraanwater ook te drinken voor ons?

Zou ik niet doen. De meeste Europeanen krijgen hier toch een rommelige maag van of lopen een virus op.

Is het raadzaam om eten op marktjes/ op straat te eten?

Ja over het algemeen wel. Bekijk het kraampje eerst even en als het er goed uitziet kan je het gewoon proberen. En altijd voor de zekerheid diareeremmers meenemen.

Positieve stereotypen

Wat is typisch voor Nicaragua?

Het is een land wat lang onopgemerkt is gebleven bij toeristen. Nu komt daar eindelijk wat verandering in.

Wat zou u mij aanraden om daar te gaan doen?

Ik zou Managua de hoofdstad overslaan, want dit zal niks toevoegen aan je reis. Ik zou zeker strand combineren met jungle met een vulkaan met een koloniaal stadje, zodat je van aspecten proeft die Nicaragua te bieden heeft.

Wat mag ik zeker niet missen als ik daar ben?

Een tour s' nachts doen om dieren te spotten, een vulkaan beklimmen, een paar dagen strand meepakken. En natuurlijk het lokale eten proberen. Ze hebben er heerlijke gerechten gebaseerd op rijst met bonen of vis. En de Mexicaanse keuken is ook heel populair, dus voor taco's en burritos kun je er ook terecht.

Hoe is de gemiddelde temperatuur?

Heerlijk warm. Soms wel tegen het heet aan, maar hier raak je vanzelf aan gewend.

Hoe is de bevolking?

Vrij machistisch, maar heel vriendelijk.

Costa Rica staat bekend om de natuur en de dieren, maar hoe is dat in Nicaragua?

Precies zo. Costa Rica staat natuurlijk vooral bekend om de luiaard en de quetzal en qua natuur om het regenwoud om te ziplinen, maar dat ziplinen kun je in Nicaragua ook doen. En dieren zijn er ook genoeg.

Ik heb ook gekeken naar Costa Rica, wat zou u mij aanraden? Wat is leuker/ mooier? Wat is veiliger voor een meisje alleen?

Het zijn beide prachtige landen, maar als je meer uit je reis wilt halen zou ik voor Nicaragua gaan. Het is nou eenmaal stukken goedkoper dus je kan zoveel meer met je geld doen. En als je er eenmaal bent wil je wel alles eruit halen.

Stel ik wil tijdens mijn vrije tijd zelf nog naar Costa Rica, is het dan aan te raden om de grens alleen over te steken? Kan dat met het openbaar vervoer of is het verstandiger om dit met een organisatie te doen?

Ik zou je aanraden dit zelf met het openbaar vervoer te doen. Het gaat zeker meer tijd kosten, maar als je jezelf goed voorbereid en genoeg eten en drinken meeneemt en muziek of een boek om jezelf bezig te houden is het prima te doen. Als je het met een organisatie doet ben je relatief veel geld kwijt. En het is ook een hele nieuwe ervaring om de overgang zelf te doen.

Anexo 2.6 Entrevista con Sawadee

Negatieve stereotypen

Ten eerste zou ik graag willen weten of het verstandig/ veilig is voor mij, om als blond meisje alleen naar Nicaragua te gaan? In het reisadvies van de rijksoverheid staat dat er in een aantal steden (Managua, Granada, Leon, San Juan del Sur, Corn Islands) criminaliteit plaatsvindt.

Absoluut geen enkel probleem. Je moet gewoon niet stom zijn en je hersens gebruiken. Van die meisjes in Panama kunnen we wel zeggen dat zij niet de juiste beslissing hebben gemaakt om zonder gids aan de wandel te gaan in een gebied waar geadviseerd werd om naartoe te gaan met een gids. Dat soort dingen moet je natuurlijk niet doen. Je moet het gevaar niet opzoeken.

Kan ik daar alleen over straat? Overdag en s' nachts?

Overdag is dit geen probleem, maar je moet natuurlijk altijd oppassen. Je moet natuurlijk niet s'nachts stomdronken in de buitenwijken van Nicaragua gaan rondlopen. Dan vraag je om problemen. Als buitenlander blijf je natuurlijk een opvallende verschijning en een gemakkelijk doelwit.

Zal ik niet worden lastig gevallen? (nageroepen op straat, aangerand etc.)

Het is een vrij machistisch land, dus aandacht zal je altijd wel krijgen. Maar zolang je hier niet op ingaat is er niks aan de hand.

Zal ik niet worden beroofd?

Er kan altijd een keer iets misgaan, maar er geen verhoogd risico.

Zijn ze daar wel gewend aan toeristen of is dat nog bijzonder?

Ze zijn al wel gewend aan toeristen, maar uiteraard zijn de ogen wel op je gericht. Vervolgens is het aan jou de keuze hoe je hiermee om gaat.

Is het gepast om een korte broek te dragen met warm weer of is het verstandiger om dit niet te doen?

Is het gepast om je vrouwelijk te kleden (of beter sportief/mannelijk)? Kan je sieraden dragen? (kan dit reacties uitlokken)

Je kan je kleden zoals je zelf wilt. De lokale bevolking loopt ook zelf met strakke kleding, dus ik zou hierin lekker jezelf zijn. Hoe korter en bloter, hoe meer aandacht er natuurlijk wel komt van de

mannelijke bevolking. Maar je hoeft absoluut niet compleet bedekt over straat. Sieraden zou ik niet te veel doen.

Is het openbaar vervoer betrouwbaar? (voor tijdens de vrije tijd)

Het is betrouwbaar ja, maar calculeer extra tijd in voor je planning. Of beter gezegd maak helemaal geen planning, want de bussen zijn altijd te laat. Soms vertrekken ze pas als de hele bus vol zit. En vol betekent daar ook echt vol.

Aangezien het een arm land is:

Bedelt de bevolking? Proberen ze je dingen aan te smeren/ af te troggelen?

S' avonds zijn er straatkinderen die om geld vragen of spullen proberen te verkopen. Er zijn veel jongeren die s' avonds hangmatten proberen te verkopen. Ga bij interesse altijd in gesprek met zo'n iemand als er iemand bij je is. Dan kun je beter in de gaten houden wat er gebeurt.

Zijn er veel daklozen? Worden er veel toeristen beroofd/ opgelicht?

Er zijn wel behoorlijk wat straatkinderen zoals al gezegd. Oplichten zal alleen gebeuren in de zin dat ze teveel geld vragen voor wat ze verkopen, maar je beslist natuurlijk zelf hoeveel je voor iets wilt betalen. Als je het niet erg vind om iets meer te betalen dan moet je dat zelf weten uiteraard.

Hoe zit het met de hygiëne in Nicaragua?

Prima hoor, hoef je je geen zorgen om te maken.

Is het kraanwater ook te drinken voor ons?

Niet uit de kraan drinken, maar water in de supermarkt komen.

Is het raadzaam om eten op marktjes/ op straat te eten?

Dat kan prima. Gewoon lekker doen, zo maak je ook de lokale cultuur mee.

Positieve stereotypen

Wat is typisch voor Nicaragua?

De verscheidenheid: regenwoud, vulkanen, strand, droogte, natheid, warmte.

Wat zou u mij aanraden om daar te gaan doen?

Mocht je er geld voor hebben dan zou je de reis kunnen verlengen met een bezoek aan Corn Island aan de Caribische kust. Dit is echt prachtig, mooie zee, prachtige eilanden. De Caribische bevolking

heeft echt die rasta cultuur en gebruikt veelal Engelse woorden door het Spaans. Echt een ontspannende sfeer.

Op Isla de Ometepe zou ik een fiets huren en rondcruisen over het eiland (lopend kan natuurlijk ook). Ga lekker op die manier het lokale leven ontdekken en maak aangezien je Spaans spreekt een babbeltje met de mensen op het eiland. Zij staan hier erg voor open.

Wat mag ik zeker niet missen als ik daar ben?

De rum Flor de Caña moet je zeker proberen. Is de moeite waard.

Hoe is de gemiddelde temperatuur?

Het is altijd warm. Alleen wordt dit tijdens het regenseizoen wat vaker afgewisseld met hevige korte regenbuien.

Hoe is de bevolking?

Makkelijke en vriendelijke mensen. Wel vrij machistisch zoals ik al aangaf, maar dit heb je zelf in de hand in hoeverre je dit uitlokt of niet.

Costa Rica staat bekend om de natuur en de dieren, maar hoe is dat in Nicaragua?

Het zijn buurlanden dus hetzelfde hoor. Beide landen zijn prachtig qua flora en fauna.

Stel ik wil tijdens mijn vrije tijd zelf nog naar Costa Rica, is het dan aan te raden om de grens alleen over te steken? Kan dat met het openbaar vervoer of is het verstandiger om dit met een organisatie te doen?

De grensovergang zit inbegrepen in de prijs. Onze reisleiding begeleidt je in dit proces. Is ook wel aan te raden want het is een behoorlijke chaos en er gaat veel tijd in zitten. Van de reisleiding krijg je te horen wat er precies moet gebeuren.

Anexo 2.7 Entrevista con Shoestring

Negatieve stereotypen

Ten eerste zou ik graag willen weten of het verstandig/ veilig is voor mij, om als blond meisje alleen naar Nicaragua te gaan? In het reisadvies van de rijksoverheid staat dat er in een aantal steden (Managua, Granada, Leon, San Juan del Sur, Corn Islands) criminaliteit plaatsvindt.

Veilig is het zeker. Het is wel waar dat de lokale bevolking er inmiddels wel achter is dat toeristen vaak een makkelijk slachtoffer zijn, maar vaak is dit ook naïviteit vanuit die toeristen. Er zijn natuurlijk een aantal zaken waar je op moet letten en rekening mee moet houden in het buitenland.

Kan ik daar alleen over straat? Overdag en s' nachts?

Alleen over straat in het donker is vanzelfsprekend één van die dingen wat je gewoon niet moet doen. Overdag is dit geen probleem zolang je dan maar niet in de buitenwijken komt.

Zal ik niet worden lastig gevallen? (nageroepen op straat, aangerand etc.)

Dit zit er zeker wel in. Zeker aangezien het vrij machistisch is, maar ook hier zijn zogenaamde ongeschreven regels voor. Als je er niet op in gaat is de boodschap wel duidelijk. Het zal zeker niet zo zijn dat je achterna gezeten wordt.

Zal ik niet worden beroofd?

Garanties kan ik je niet geven, maar je kunt het wel zoveel mogelijk voorkomen. Bijvoorbeeld alleen maar pinnen in een gebouw en niet op straat. Als je niet om de paar dagen wilt pinnen, pin dan in één keer een groot bedrag, maar verdeel dit dan over je tas en neem altijd maar een beetje mee zodra je op pad gaat. Verder altijd op je tas blijven letten natuurlijk.

Zijn ze daar wel gewend aan toeristen of is dat nog bijzonder?

Ze zijn er aan gewend. Nicaragua wordt steeds populairder voor vakanties, maar ook voor taalreizen en vrijwilligerswerk.

Is het gepast om een korte broek te dragen met warm weer of is het verstandiger om dit niet te doen?

Is het gepast om je vrouwelijk te kleden (of beter sportief/mannelijk)? Kan je sieraden dragen? (kan dit reacties uitlokken)

Een broek tot net boven de knie kan wel, maar echt een korte broek net onder de billen zou ik je toch wel afraden. Als buitenlander val je zo natuurlijk nog meer op. Om jezelf op je gemak te stellen zou ik voor een broek gaan tot boven de knie of er net onder en een shirtje met korte mouwen. Extra

sportief of mannelijk hoeft niet, maar uit comfort zal je toch vaak op je hike- of sportschoenen lopen. Vooral als je veel gaat wandelen. Sieraden en make-up kunnen geen kwaad, maar overdrijf het niet.

Is het openbaar vervoer betrouwbaar? (voor tijdens de vrije tijd)

Ja zeker de bussen zijn prima in orde. Ga wel van tevoren goed na waar je eruit moet, want er zijn geen bushaltes.

Aangezien het een arm land is:

Bedelt de bevolking? Proberen ze je dingen aan te smeren/ af te troggelen?

Er zijn wel veel Nicaraguanen die aanbieden om geld te wisselen. Van dollars naar Cordobas bijvoorbeeld of andersom. Doe dit niet, want dan wordt je wel opgelicht. Bedelen zijn vooral straatkinderen die dit doen.

Zijn er veel daklozen? Worden er veel toeristen beroofd/ opgelicht?

Helaas zijn er wel veel Nicaraguanen dakloos, maar liefst 60% is werkloos. Maar dat toeristen worden beroofd of opgelicht komt niet vaak voor. Dat wil zeggen, tenzij zij hun hersens niet gebruiken.

Hoe zit het met de hygiëne in Nicaragua?

Die is prima. Restaurants zijn schoon en het eten is doorgaans ook van prima kwaliteit.

Is het kraanwater ook te drinken voor ons?

Sommige mensen hebben er geen last van, maar voor alle zekerheid kun je dit beter laten.

Is het raadzaam om op marktjes/ op straat te eten?

Ja zeker. Ik zou het juist aanraden, want dan maak je ook echt de lokale keuken mee. In de restaurants is het toch enigszins op toeristen gericht.

Positieve stereotypen

Wat is typisch voor Nicaragua?

Een combinatie van cultuur en natuur.

Wat zou u mij aanraden om daar te gaan doen?

Eén van de vulkanen opgaan: Cerro Negro, Masaya, Mombacho of één van de twee op Isla de Ometepe. Het is niet voor niets het land van de vulkanen en meren. Dus ook een bezoekje brengen aan Laguna de Apoyo om heerlijk te relaxen.

Wat mag ik zeker niet missen als ik daar ben?

Las isletas bezoeken met een bootje vanaf Granada. Op een aantal eilandjes leven apen.

San Juan del Sur, dit is een heel relaxed kustplaatsje waar je verschillende tours kunt boeken of surfles kunt nemen.

Isla de Ometepe, hier zeker één van de twee vulkanen opgaan en een fiets huren om het eiland mee rond te gaan.

Hoe is de gemiddelde temperatuur?

Warm. In het regenseizoen wat dragelijker, maar in het droogseizoen kan het tot 40°C oplopen.

Hoe is de bevolking?

Die is arm, maar wel altijd vriendelijk en behulpzaam. En als je Spaans spreekt vinden ze dat hartstikke leuk en kunnen ze dat zeker waarderen.

Costa Rica staat bekend om de natuur en de dieren, maar hoe is dat in Nicaragua?

Precies zo. Als je naar Isla de Ometepe gaat zal je in de bomen langs de weg apen zien. En ook op las Isletas ga je apen zien. En net als Costa Rica heeft Nicaragua ook regenwoud, mooie stranden en indrukwekkende vulkanen.

Ik heb ook gekeken naar Costa Rica, wat zou u mij aanraden? Wat is leuker/ mooier? Wat is veiliger voor een meisje alleen?

Allebei even leuk en mooi. Veiligheid is ook prima in beide landen. Ik zou je keuze meer baseren op de dingen die je wilt doen en zien. En als geld een rol speelt is Nicaragua sowieso een praktischere keuze.

Stel ik wil tijdens mijn vrije tijd zelf nog naar Costa Rica, is het dan aan te raden om de grens alleen over te steken? Kan dat met het openbaar vervoer of is het verstandiger om dit met een organisatie te doen?

Met de juiste voorbereiding kan dit wel alleen. Een kwestie van genoeg eten en drinken meenemen. En geduld, want het gaat nog op de ouderwetse manier met veel papieren invullen, stempels halen en wachten. Maar een veilige grensovergang is het zeker.

Anexo 2.8 Entrevista con SNP

Negatieve stereotypen

Ten eerste zou ik graag willen weten of het verstandig/ veilig is voor mij, om als blond meisje alleen naar Nicaragua te gaan? In het reisadvies van de rijksoverheid staat dat er in een aantal steden (Managua, Granada, Leon, San Juan del Sur, Corn Islands) criminaliteit plaatsvindt.

Ja, is absoluut heel goed te doen. Je moet je daar zeker niet door laten afschrikken. Nicaragua is één van de veiligste landen in Midden- Amerika.

Kan ik daar alleen over straat? Overdag en s' nachts?

Overdag is dit geen probleem, maar s' avonds en s' nachts moet je dit niet doen.

Zal ik niet worden lastig gevallen? (nageroepen op straat, aangerand etc.)

Nee dit zal niet snel gebeuren. Dit heeft tevens wel met jouw eigen houding te maken. Zolang je er heen gaat met een open en zelfverzekerde houding (niemand kan mij iets maken) wordt je met rust gelaten.

Zal ik niet worden beroofd?

Dit is natuurlijk nooit met zekerheid te zeggen, maar wij hebben nog nooit klanten gehad die in Nicaragua zijn beroofd. Nicaragua is sinds een jaar of 20 stukken rustiger. Daarvoor waren er wel burgeroorlogen waardoor het een slecht imago heeft gekregen, maar tegenwoordig is dat niet meer zo.

Zijn ze daar wel gewend aan toeristen of is dat nog bijzonder?

Nicaragua is stukken minder toeristisch dan Costa Rica bijvoorbeeld, dus af en toe staan ze nog te kijken van toeristen en weten ze zelf niet goed hoe ze hiermee om moeten gaan.

Is het gepast om een korte broek te dragen met warm weer of is het verstandiger om dit niet te doen?

Is het gepast om je vrouwelijk te kleden (of beter sportief/mannelijk)? Kan je sieraden dragen? (kan dit reacties uitlokken)

Er zijn geen bijzondere regels. Je kunt gewoon een korte broek dragen, sieraden is ook geen probleem. Alleen in kerken, etc. is het wel gepast als je de knieën en schouders bedekt. Ik heb nooit gehoord dat hier nare reacties opkwamen, maar uit respect is dit wel gewenst te doen. Verder zal je als vrouw snel aanvoelen wat wel en niet gepast is en hoe je wel of niet opvalt.

Is het openbaar vervoer betrouwbaar? (voor tijdens de vrije tijd)

Het is zeker betrouwbaar en goed bereikbaar. Alleen is het niet punctueel. Hier moet je dus wel bewust over zijn en je instelling hierop aanpassen.

Aangezien het een arm land is:

Bedelt de bevolking? Proberen ze je dingen aan te smeren/ af te troggelen?

Nee totaal niet ze zijn uiterst vriendelijk. Uiteraard proberen ze wel souvenirs te verkopen, maar ze trekken niet aan je, ze laten je met rust.

Zijn er veel daklozen? Worden er veel toeristen beroofd/ opgelicht?

Er zijn inderdaad wel wat daklozen in Nicaragua, maar nogmaals wij horen nooit berichten dat klanten van ons zijn beroofd.

Hoe zit het met de hygiëne in Nicaragua?

Niet volgens de Europese standaarden, het is natuurlijk een arm land. Maar zolang je je gezonde verstand gebruikt zal je niet snel ziek worden. Als je iets niet vertrouwt ga er dan niet heen of eet het niet.

Is het kraanwater ook te drinken voor ons?

Water kun je het beste in de supermarkt kopen. Vooral als je een gevoelige maag hebt, gewoon voor de zekerheid.

Is het raadzaam om eten op marktjes/ op straat te eten?

Ja dit is geen enkel probleem. Het eten is verbazingwekkend goed, er wordt heel lekker gekookt. Aangezien het een arm land is, is de keuken wel minder gevarieerd (voornamelijk rijst/ bruine bonen), maar je kunt het gewoon eten. En weer geldt: vertrouw je iets niet, eet het dan ook niet. Door de tropische temperaturen hebben ze veel fruit en sapjes die je bij het ontbijt kunt eten. Er wordt vis gekookt op hoog niveau en ze zijn ook een grote importeur van vlees.

Positieve stereotypen

Wat is typisch voor Nicaragua?

Koloniale steden en de daarbij horende geschiedenis, vulkanen, tropisch regenwoud, Caribisch gebied, meren, jungle, dieren.

Wat zou u mij aanraden om daar te gaan doen?

Corn Islands aan de Caribische kust: dit is echt het bounty plaatje met palmbomen, maar wel vrij prijzig.

Laguna de Perlas: een beter alternatief voor Corn Island, is namelijk goedkoper, maar heeft dezelfde Caribische sfeer.

De steden Granada en León: hier is de koloniale geschiedenis terug te zien.

Isla de Ometepe: ligt in het meer van Nicaragua en is gevormd door twee vulkanen.

Islas Solentiname: eilandenarchipel wat ook ligt in het meer van Nicaragua. Hier maken ze allemaal ambachtelijke dingen en die kun je hier ook kopen (zonder dat het wordt aangesmeerd). Ook zijn er veel vogels, wordt ook wel vogeleiland genoemd.

Matagalpa: het koffiedistrict, maar hier kun je ook het culturele leven goed ervaren. Mooie dagwandelingen maken.

San Carlos: rivier in het oosten, mondt uit in een tropisch regenwoud met een grote diversiteit aan dieren.

El Castillo: hier zijn alleen maar brommers te vinden, geen auto's. Het is een fort gebouwd door de Spanjaarden (wederom geschiedenis), doorvoer naar de haven.

Wat mag ik zeker niet missen als ik daar ben?

Jungle, koloniale steden, Caribisch gebied. Dit hangt natuurlijk ook af van ieder zijn interesses.

Hoe is de gemiddelde temperatuur?

Het kan snoeiheet zijn. Vooral richting León is het extreem heet. Rond Matagalpa is het koeler. De hitte hangt dus ook samen met de kleding waar we het net over hadden, want je bent zo verbrand in de hete zon. Vooral op het meer door de reflectie van het water, dus in deze gevallen is het sowieso aan te raden om korte mouwen aan te doen en geen blote schouders om het risico op verbranden te verminderen.

Hoe is de bevolking?

Het zijn hele vriendelijke mensen. Ze laten je je eigen gang gaan. Het zijn introverte mensen, onderdanig zou ik bijna willen zeggen.

Costa Rica staat bekend om de natuur en de dieren, maar hoe is dat in Nicaragua?

Hetzelfde. De dieren zien de grens niet, dus die zijn er ook gewoon in Nicaragua. Hetzelfde geldt voor bijvoorbeeld de vulkanen.

Ik heb ook gekeken naar Costa Rica, wat zou u mij aanraden? Wat is leuker/ mooier? Wat is veiliger voor een meisje alleen?

Nicaragua is minder toeristisch dan Costa Rica en hierdoor dus ook minder goed geregeld, bijvoorbeeld de bussen die niet op tijd komen. Beide landen zijn veilig, maar ik zou zeker Nicaragua aanraden, want het is zo mooi dat het land het gewoon verdient om alleen te bezoeken (en niet in combinatie met Costa Rica). Vooral als je ergens heen wilt wat niet is gebombardeerd door toeristen zou ik zeker Nicaragua aanraden.

Stel ik wil tijdens mijn vrije tijd zelf nog naar Costa Rica, is het dan aan te raden om de grens alleen over te steken? Kan dat met het openbaar vervoer of is het verstandiger om dit met een organisatie te doen?

Wij raden dit niet aan, omdat de meeste van onze klanten met een auto de grens over gaan. Dit omdat zij ervoor kiezen om met de auto te reizen van het ene naar het andere land. De grensovergang d.m.v. een georganiseerde busreis bieden wij dus niet aan. Dan zou je zelf met de bus moeten gaan en dan geldt weer dat het niet punctueel is en je ook geduldig moet zijn voor de lange wachtrijen.

Anexo 3. Entrevistas agencias que ofrecen trabajo voluntario

Anexo 3.1. Entrevista con Activity International

Negatieve stereotypen

Ten eerste zou ik graag willen weten of het verstandig/ veilig is voor mij, om als blond meisje alleen naar Nicaragua te gaan? In het reisadvies van de rijksoverheid staat dat er in een aantal steden (Managua, Granada, Leon, San Juan del Sur, Corn Islands) criminaliteit plaatsvindt.

Beide landen zijn prima te bereizen voor een blonde dame alleen. Nicaragua staat bekend als één van de veiligste landen van Midden Amerika. Voor beide landen geldt natuurlijk dat je je gezonde verstand moet gebruiken en je moet houden aan de lokale regels.

Kan ik daar alleen over straat? Overdag en s' nachts?

Overdag is er niets aan de hand. S' avonds na een uur of zes niet meer alleen over straat en een taxi pakken als je wel alleen naar huis moet. Overigens zal je snel genoeg mensen leren kennen waardoor je niet vaak alleen zult zijn en dus vaak gezamenlijk een taxi kunt nemen en deze op meerdere adressen te laten stoppen.

Zal ik niet worden lastig gevallen? (nageroepen op straat, aangerand etc.)

Als blond meisje ben je natuurlijk wel een opvallende verschijning, maar zolang je er niet op ingaat gebeurt er niks. Negeren is in deze gevallen de beste methode. Zodra je reageert wordt het een spelletje.

Zal ik niet worden beroofd?

Dit kan natuurlijk altijd gebeuren. Wij raden iedereen altijd aan om met weinig geld op pad te gaan en je telefoon ook thuis te laten. Ga altijd pinnen bij een bank waarbij je binnen kunt staan. Nooit pinnen bij een automaat op straat. Zo houd je het voor jezelf veilig. En nooit je tas uit het oog verliezen.

Zijn ze daar wel gewend aan toeristen of is dat nog bijzonder?

Door het opkomende toerisme en de vraag naar vrijwilligers zijn ze hier ondertussen wel aan gewend. Veel Nicaraguanen zijn ook nieuwsgierig waarom buitenlanders naar hun land afreizen.

Is het gepast om een korte broek te dragen met warm weer of is het verstandiger om dit niet te doen?

Is het gepast om je vrouwelijk te kleden (of beter sportief/mannelijk)? Kan je sieraden dragen?(kan dit reacties uitlokken)

Om jezelf op je gemak te stellen zou ik niks boven de knie dragen. En bij voorkeur ook korte mouwen. Doe je dit wel dan val je gewoon extra op en waarschijnlijk zit je hier niet op te wachten. Sieraden kan makkelijk, maar wel met mate. Hetzelfde geldt voor make-up trouwens.

Zit in voorgaande een verschil tussen wanneer ik op het project ben en wanneer ik vrije tijd heb?

Ik zou voor beide hetzelfde hanteren. Er zal je niks gebeuren als je het niet doet, maar voor je eigen gemak zou ik voor tijdens en na het project dezelfde voorschriften hanteren.

Is het openbaar vervoer betrouwbaar? (een aantal projecten liggen in de natuur/afgelegen gebied)

Absoluut betrouwbaar. Let er wel altijd op dat je ziet dat je backpack daadwerkelijk het dak op gaat en niet (per ongeluk of expres) blijft staan. Verder is het van belang goed uit te zoeken waar je moet uitstappen want er zijn vaak geen bushaltes.

Aangezien het een arm land is:

Bedelt de bevolking? Proberen ze je dingen aan te smeren/af te troggelen?

Er zijn wel straatkinderen, want het is natuurlijk een arm land, maar nee is nee. Zolang jij hier duidelijk in bent is het dat ook voor hen.

Zijn er veel daklozen? Worden er veel toeristen beroofd/opgelicht?

Valt wel mee, die zijn er meer in de buitenwijken maar dat zou ik je sowieso afraden om daar te komen. Berovingen gebeuren nauwelijks. Zolang je niet te koop loopt met je spullen.

Hoe zit het met de hygiëne in Nicaragua?

Is prima. Alle gastgezinnen worden ook gecontroleerd om een veilige en hygiënische omgeving te behouden.

Is het kraanwater ook te drinken voor ons?

Uit de kraan kun je beter niet drinken. Bij de gastgezinnen is er water uit flessen aanwezig en voor daar buiten moet je het zelf aanschaffen.

Is het raadzaam om eten op marktjes/ op straat te eten?

Dit kan prima. Zou ik juist aanraden, want zo proef je de Nicaraguaanse cultuur.

Positieve stereotypen

Wat is typisch voor Nicaragua?

Het wordt het land van de vulkanen genoemd, dus uiteraard de vulkanen. De behulpzame bevolking: je zult vaak op hulp kunnen rekenen van de bevolking en er is een "gentlemen" cultuur: mannen staan daar nog op voor vrouwen in de bus en laten ze voor gaan (zonder er iets voor terug te willen).

Wat zou u mij aanraden om daar te gaan doen?

Mocht je tijd hebben dan is een uitstapje naar de Corn Island erg de moeite waard. Maar het is wel behoorlijk duur en kost ook wat tijd voordat je er bent, dus zoek dit goed uit van tevoren.

Een bezoekje brengen aan de Masaya markt en hier je souvenirs kopen. Is doorgaans goedkoper dan in de steden zoals Granada en León.

Isla de Ometepe is ook aan te raden, hier lopen tal van dieren los over het eiland, waardoor auto's vaak moeten stoppen omdat de dieren op de weg staan. Ook leven er veel apen op het eiland. Kies wel zorgvuldig de boot uit als je hierheen gaat i.v.m. zeeziekte, mocht je hier gevoelig voor zijn.

Wat mag ik zeker niet missen als ik daar ben?

De vulkanen, er is er zelfs één waar je boardend vanaf kunt: Cerro Negro te bezoeken vanuit León. Het uitgaansleven met moderne muziek maar ook Latin en Reggae muziek. Wat je als vanzelf niet zult missen tijdens het reizen is het contact met verschillende mensen over heel de wereld. Zoals ik al zei zal je niet vaak echt alleen zijn.

Hoe is de gemiddelde temperatuur?

Het is er doorgaans vrij warm. In het droogseizoen kun je beter spreken over heet. Voor de lokale bevolking is het dan zelfs warm.

Hoe is de bevolking/ gastgezin?

Ontzettend vriendelijk en behulpzaam. Het gastgezin zal zeker op je letten en je advies geven. Voor je gastgezin is het wel van belang dat je het aangeeft wanneer je s' avonds laat thuis komt. Zij zijn tenslotte verantwoordelijk over jou, dus houd hen wel op de hoogte.

Costa Rica staat bekend om de natuur en de dieren, maar hoe is dat in Nicaragua?

Net zo prachtig. Nicaragua is wat dat betreft verrassender omdat mensen alle flora en fauna in Costa Rica verwachten, maar in Nicaragua is er ook prachtige natuur en zoveel dieren te bewonderen.

Ik heb ook gekeken naar Costa Rica, wat zou u mij aanraden? Wat is leuker/ mooier? Wat is veiliger voor een meisje alleen?

Costa Rica is een stuk internationaler. Ook op de projecten daar zal je veel nationaliteiten tegenkomen. In Nicaragua zijn er meer Nederlandse vrijwilligers, omdat onze partnerorganisatie daar Nederlands is. Maar als je een project doet met kinderen zijn je collega's natuurlijk allemaal lokale mensen. Qua veiligheid is Nicaragua iets meer aan te raden dan Costa Rica, omdat er in Costa Rica wel een aantal gebieden zijn waar je absoluut niet moet komen als toerist. Maar als je je hieraan houdt is dit natuurlijk geen probleem.

Stel ik wil tijdens mijn vrije tijd zelf nog naar Costa Rica, is het dan aan te raden om de grens alleen over te steken? Kan dat met het openbaar vervoer of is het verstandiger om dit met een organisatie te doen?

Dit kan je prima op eigen gelegenheid doen. Houd er alleen wel rekening mee dat het hele proces lang duurt: veel formaliteiten en gewacht. Je reist waarschijnlijk met een backpack en het is er doorgaans vrij warm. Bedenk dit dus goed van tevoren. En plan een volle dag in voor deze overstek. Zit je hier niet op te wachten: boek dan een busreis via een organisatie die al het papierwerk voor je regelen. Uiteraard wel duurder, maar ook meer comfort.

Anexo 3.2. Entrevista con JOHO

Negatieve stereotypen

Ten eerste zou ik graag willen weten of het verstandig/ veilig is voor mij, om als blond meisje alleen naar Nicaragua te gaan? In het reisadvies van de rijksoverheid staat dat er in een aantal steden (Managua, Granada, Leon, San Juan del Sur, Corn Islands) criminaliteit plaatsvindt.

Ja dat kan je zeker doen. Natuurlijk zijn er steden waar criminaliteit plaatsvindt, maar dat heb je overal wel. Overigens zou ik Managua wel vermijden want in deze stad is er wel echt meer criminaliteit. Het is tegelijkertijd ook geen mooie stad, dus je mist niets.

Kan ik daar alleen over straat? Overdag en s' nachts?

Overdag is dit geen probleem zolang je niet in de buitenwijken komt. Zodra het donker wordt, meestal rond etenstijd moet je niet alleen meer over straat. Je moet het gevaar uiteraard niet expres gaan opzoeken.

Zal ik niet worden lastig gevallen? (nageroepen op straat, aangerand etc.)

Nageroepen zal wel kunnen gebeuren. Er is wel sprake van machogedrag, dus als blonde dame zal je waarschijnlijk wel worden nageroepen of nagefloten. Blijf hier altijd rustig onder en negeer het volledig dan is er niets aan de hand. Als jij er niet op reageert is het al niet interessant meer.

Zal ik niet worden beroofd?

Latijns- Amerika staat in het algemeen wel meer bekend om diefstal dan in bijvoorbeeld Azië, maar als je zelf voorzorgsmaatregelen neemt zal je niet snel zelf slachtoffer worden.

Zijn ze daar wel gewend aan toeristen of is dat nog bijzonder?

Inmiddels komen er steeds meer toeristen naar Nicaragua dus dit zijn zij zeker gewend. Neemt niet weg dat je veel bekijks kunt hebben als toerist. Vaak komt dit voort uit nieuwsgierigheid dus maak je hier niet druk om.

Is het gepast om een korte broek te dragen met warm weer of is het verstandiger om dit niet te doen?

Is het gepast om je vrouwelijk te kleden (of beter sportief/mannelijk)? Kan je sieraden dragen?(kan dit reacties uitlokken)

Boven de knie zou ik niet snel aanraden. De lokale bevolking loopt ook vaak met lange mouwen en broekspijpen, dus kies dan voor een broek net over de knie of een lange broek van een dunne stof.

Extra sportief of mannelijk gekleed gaan lijkt mij overbodig. Sieraden is ook geen probleem, maar schat zelf in wat gepast is. Meestal kun je dit zelf het beste als je eenmaal ter plekke bent. Maar neem uiteraard geen kostbare sieraden mee voor het geval je toch een keer wordt bestolen.

Zit in voorgaande een verschil tussen wanneer ik op het project ben en wanneer ik vrije tijd heb?

Nee, ik zou voor beide hetzelfde hanteren. Voor enkele projecten zijn wel kledingvoorschriften. Op de projecten met dieren is het vaak verplicht om een lange broek en lange mouwen te dragen. Dit ook voor je eigen veiligheid en bescherming. En als je met kinderen werkt is het wel gepast om zo min mogelijk opzichtelijke sieraden e.d. te dragen en sober gekleed te gaan, want de meeste kinderen hebben het niet breed.

Is het openbaar vervoer betrouwbaar? (een aantal projecten liggen in de natuur/afgelegen gebied)

Ja zeker. Ze kennen alleen geen punctualiteit, dus plan het altijd ruim in want je komt altijd later aan. Maar de bussen zelf zijn in prima conditie. Alleen vaak zitten ze zo vol dat je moet staan tijdens de busrit.

Aangezien het een arm land is:

Bedelt de bevolking? Proberen ze je dingen aan te smeren/af te troggelen?

Ze willen natuurlijk spullen verkopen aan toeristen, maar taferelen zoals in Arabische landen waar er naar je wordt geschreeuwd vanaf de andere kant van de straat zal je niet zien. De Nicaraguanen zijn wat bescheidener wat dat betreft. Bedelen wordt wel gedaan door zwervers en straatkinderen.

Zijn er veel daklozen? Worden er veel toeristen beroofd/opgelicht?

(zie vorige vraag). Het blijft een arm land natuurlijk, dus vandaar is het van belang dat je niets uitlokt. Nooit veel geld op zak meenemen. Paspoort thuislaten. En kopieën meenemen voor als er wel een keer iets wordt gestolen.

Hoe zit het met de hygiëne in Nicaragua?

Die is natuurlijk niet zoals wij die kennen in Nederland, maar als je iets niet vertrouwt dan doe je het niet/ eet je het niet. Een flesje desinfecterende gel meenemen is altijd een goede oplossing.

Is het kraanwater ook te drinken voor ons?

Voor alle zekerheid kun je dit beter laten. Je wilt uiteraard niet ziek worden. Wij Nederlanders of Europeanen in het algemeen zijn hier uiteraard toch gevoelig voor.

Is het raadzaam om eten op marktjes/ op straat te eten?

De ervaring leert dat je dat zelf altijd het beste ter plekke kan inschatten. Het ene kraampje is de ander niet tenslotte. In principe kan het wel, maar bekijk altijd eerst even hoe het eten erbij ligt. Mocht je er een slecht gevoel bij krijgen kies dan een andere uit.

Positieve stereotypen

Wat is typisch voor Nicaragua?

De prachtige natuur en de dieren die je op veel momenten van dichtbij kunt zien.

Wat zou u mij aanraden om daar te gaan doen?

Isla de Ometepe: hier kun je apen bewonderen die vrij op het eiland leven.

Cerro Negro: dit is een vulkaan waar je vanaf kunt boarden.

In ieder geval hiken op een vulkaan. Er zijn er heel veel dus aan keus geen gebrek.

Laguna de Apoyo: voor als je een dag wilt uitrusten. Je kunt hier overnachten maar ook allee overdag verblijven en zwemmen, zonnen en lekker eten.

Wat mag ik zeker niet missen als ik daar ben?

San Juan del Sur: een kustplaats vooral geliefd bij jongeren. Je kunt hier tours boeken naar verschillende stranden en surfles nemen.

De Nicaraguaanse keuken uitproberen. Rijst en bonen is het traditionele eten wat je overal tegenkomt, maar er is nog veel meer. Ze hebben ook heel veel verschillende soorten fruit en vis.

Hoe is de gemiddelde temperatuur?

Heet meestal, dus ter aanvulling op die kleding: neem vooral dunne en luchtige stoffen mee. En een hoge factor zonnebrand.

Hoe is de bevolking/ gastgezin?

Ontzettend vriendelijk. En zeker als je Spaans spreekt dan scoor je punten. Het kan zomaar zijn dat je in een winkel of restaurant een heel gesprek voert met een Nicaraguaan omdat ze dan benieuwd zijn waarom een Nederlands meisje naar Nicaragua is gekomen en ook nog eens Spaans spreekt. En uiteraard zullen ze horen dat je niet Spaans daar hebt geleerd door het verschil in accent.

Costa Rica staat bekend om de natuur en de dieren, maar hoe is dat in Nicaragua?

Costa Rica heeft die naam ja, maar Nicaragua is even prachtig.

Ik heb ook gekeken naar Costa Rica, wat zou u mij aanraden? Wat is leuker/ mooier? Wat is veiliger voor een meisje alleen?

Nicaragua is misschien nog wel mooier, omdat het wat puurder en authentieker is en nog niet volstroomt met toeristen. Nicaragua is ook stukken goedkoper, vaak wel de helft goedkoper. In Costa Rica zijn alleen de bussen wat comfortabeler, dit natuurlijk omdat het een rijker land is.

Stel ik wil tijdens mijn vrije tijd zelf nog naar Costa Rica, is het dan aan te raden om de grens alleen over te steken? Kan dat met het openbaar vervoer of is het verstandiger om dit met een organisatie te doen?

Het kan allebei, maar bedenk goed van tevoren waar je aan begint. Als je het op eigen houtje doet kan je uren staan wachten in de brandende zon. Wel is het dan goedkoper natuurlijk, maar het vergt wel wat geduld. Met een organisatie of luxere busmaatschappij wordt het papierwerk voor je geregeld en moet je bij de grens meestal maar een half uurtje of uurtje de bus uit. En je hoeft niet met je backpack te zeulen.

Anexo 3.3. Entrevista con Spanish Language Travels

Negatieve stereotypen

Ten eerste zou ik graag willen weten of het verstandig/ veilig is voor mij, om als blond meisje alleen naar Nicaragua te gaan? In het reisadvies van de rijksoverheid staat dat er in een aantal steden (Managua, Granada, Leon, San Juan del Sur, Corn Islands) criminaliteit plaatsvindt.

Nicaragua is één van de veiligste landen. Hoe armer een land, hoe veiliger meestal.

Kan ik daar alleen over straat? Overdag en s' nachts?

Overdag wel, zodra het donker is nooit doen. Altijd met een taxi naar huis s' avonds of s' nachts.

Zal ik niet worden lastig gevallen? (nageroepen op straat, aangerand etc.)

Aangezien je lang en blond bent zal je niet last worden gevallen, want Nicaraguaanse mannen vinden dit niet interessant of aantrekkelijk (eerder afstotelijk). Zij willen geen vrouw die langer is dan zij. Als je klein en donker geweest zou zijn, zou je wel reacties krijgen.

Zal ik niet worden beroofd?

Het is één van de veiligste landen. Ik denk dat Nicaragua het minst berovingsgevoelig is. In Costa Rica is dit een ander verhaal, hier gebeurt het aan de lopende band. Loop alleen niet te koop met je telefoon. Of beter nog: laat deze thuis. Je gaat daar toch niet bellen en voor contact met het thuisfront kan je een internetcafé opzoeken.

Zijn ze daar wel gewend aan toeristen of is dat nog bijzonder?

Blonde lange mensen zijn wel nog bijzonder daar, omdat het staat voor anders.

Is het gepast om een korte broek te dragen met warm weer of is het verstandiger om dit niet te doen?

Is het gepast om je vrouwelijk te kleden (of beter sportief/mannelijk)? Kan je sieraden dragen?(kan dit reacties uitlokken)

Absoluut niet kort gerokt over straat lopen of met een decolleté. Laat alle sexy kleding thuis in Nederland. Trek gewoon een jeans aan met een slobbertrui of T-shirt. Ook je sieraden en make-up mag je thuis laten. Als je dit doet zal je veel minder last krijgen van eventuele reacties. Mocht je sportschoenen hebben met een dikkere zool zeker meenemen, hoe langer je bent hoe minder interessant je bent en hoe meer je met rust gelaten zult worden.

Zit in voorgaande een verschil tussen wanneer ik op het project ben en wanneer ik vrije tijd heb?

Voor beide contexten gelden dezelfde regels. Op de projecten wordt het ook niet gewaardeerd als je er sexy bijloopt en te koop loopt met je rijkdom.

Is het openbaar vervoer betrouwbaar?

De bussen gaan nooit op tijd, maar verder zijn de bussen prima. Ook tijdens het reizen gelden weer dezelfde kledingvoorschriften. Voor reizigers onder elkaar maakt het ook helemaal niet uit hoe je eruit ziet, dit is een soort ongeschreven regel.

Aangezien het een arm land is:

Bedelt de bevolking? Proberen ze je dingen aan te smeren/ af te troggelen?

De straatkinderen bedelen wel ja. Geef nooit geld aan deze kinderen. Als je iets wilt doen, koop dan iets te eten en geef dit, maar nooit geld! Wees je er alleen wel bewust van dat als je dat eenmaal één keer hebt gedaan ze vervolgens elke dag naar je toekomen. Als je niks geeft hoeft je hier ook niet schuldig over te voelen, want je bent daar al om de bevolking te helpen. Dit mag je ook best uitleggen aan de kinderen.

Zijn er veel daklozen? Worden er veel toeristen beroofd/ opgelicht?

Er zijn veel daklozen, met name veel kinderen die op straat leven. Vandaar de projecten om deze straatkinderen een betere toekomst te geven.

Alleen de toeristen die te koop lopen met hun rijkdom worden opgelicht (opzichtig rondlopen met telefoons/ camera's).

Hoe zit het met de hygiëne in Nicaragua?

Op het project en in de supermarkten/ restaurantjes is dit prima. In de buitenwijken is dit minder. Kijk daarom ook altijd uit met zwerfdieren, deze kunnen ziektes met zich meebrengen. Voor vertrek is het dan ook van belang om de juiste vaccinaties te halen.

Is het kraanwater ook te drinken voor ons?

Nee, uitsluitend water kopen in de supermarkt. De gastgezinnen moeten ook flessen water uit de supermarkt in huis hebben voor bij de maaltijden. Als je water nodig hebt tijdens je vrije tijd, in het weekend bijvoorbeeld, dien je dit zelf aan te schaffen.

Is het raadzaam om eten op marktjes/ op straat te eten?

Dit is meestal geen probleem. Doe dit alleen niet in de buitenwijken (als je daar al komt). Neem voor de zekerheid diarreeeremmers mee.

Positieve stereotypen

Wat is typisch voor Nicaragua?

Vriendelijke mensen, veilige omgeving. Het is een land wat altijd open staat voor mensen die iets willen bijdragen aan het land. Zeker als je al Spaans spreekt ben je nog meer welkom.

Wat zou u mij aanraden om daar te gaan doen?

Het uitgaansleven ontdekken in León (waar het project is). Dit is een studentenstad en de kroegjes zijn dan ook bedoeld op de Nicaraguaanse studenten en niet op toeristen. Aangezien jij zelf nog student bent, zal dit erg leuk voor jou zijn. Ook zijn er s' avonds veel straatartiesten.

Wat mag ik zeker niet missen als ik daar ben?

Vulkaan boarden: dit is een tour waarbij je eerst een hike maakt op de vulkaan Cerro Negro om er vervolgens met een houten plank vanaf te boarden. Dit is een must- do voor in León, omdat vanuit hier de meeste tours worden georganiseerd naar deze vulkaan.

Granada is ook een leuk stadje om door te wandelen en een kijkje te nemen in de verschillende kerken. In de kerken gelden de regels m.b.t. de kleding helemaal uiteraard.

Corn Island is prachtig, maar wel prijzig om heen te gaan, zeker vanaf León, dus wellicht valt dit niet in jouw budget.

Als je tijdens je verblijf ook nog wilt zonnen zou ik je aanraden om vanuit Granada naar Laguna de Apoyo te gaan. Dit is een groot meer waarbij je bij verschillende hostels en hotels kunt verblijven of een dagpas kunt nemen en gebruik kunt maken van de ligbedden. Ook heeft elk hostel een restaurant zodat je de hele dag niks tekort komt.

Hoe is de gemiddelde temperatuur?

Het kan er bloedheet zijn. Hierdoor is het aantrekkelijk om een korte broek/rok aan te trekken, maar dit wil ik je zeker nogmaals sterk afraden. Na een aantal dagen raakt je lichaam gewend aan de hitte. De lokale bevolking loopt immers ook niet in een mini- rok.

Hoe is de bevolking/ gastgezin?

Heel vriendelijk. Je gastgezin zal ook zorgen voor jouw eten. De kwaliteit hiervan is goed, de gezinnen worden hier ook op gecontroleerd, maar het is wel eentonig. De maaltijden bestaan voornamelijk uit

bruine bonen en rijst of pasta. Wees je hier dus van bewust voor aankomst. Vers fruit zal er wel altijd zijn.

Costa Rica staat bekend om de natuur en de dieren, maar hoe is dat in Nicaragua?

Nicaragua heeft dat ook wel, maar Costa Rica is veel mooier. Costa Rica is een fantastisch land, dit omdat het ook welvarender is.

Ik heb ook gekeken naar Costa Rica, wat zou u mij aanraden? Wat is leuker/ mooier? Wat is veiliger voor een meisje alleen?

In Costa Rica vinden er meer berovingen plaats. Dit is een welvarender land en ook veel meer toeristisch waar dit dus vaker voorkomt. Costa Rica is ook veel duurder, je bent hier twee keer zoveel geld kwijt als in Nicaragua. Dus als student zou ik i.v.m. je budget voor Nicaragua kiezen. En aangezien je Spaans spreekt kan ik mij voorstellen dat je niet perse alleen maar omringd wilt zijn met andere toeristen, dus dan zou Nicaragua ook interessanter zijn omdat je meer in contact komt met de lokale bevolking. Je zou wel na je project nog twee weken vakantie kunnen vieren in Costa Rica zodat je dit land ook nog leert kennen.

Stel ik wil tijdens mijn vrije tijd zelf nog naar Costa Rica, is het dan aan te raden om de grens alleen over te steken? Kan dat met het openbaar vervoer of is het verstandiger om dit met een organisatie te doen?

Je kunt hiervoor de lokale bussen gebruiken, hoeft niet perse met een organisatie. Mannen zullen geen interesse tonen aangezien je lang en blond bent. Als je je nog wat zekerder wilt voelen kan je je hoogste schoenen, met de dikste zool aantrekken om nog iets langer te worden.